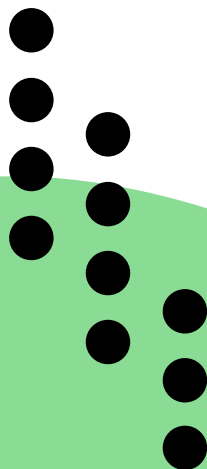

SÉRÜLÉKENY MENEKÜLTEK

– *Tréninggyakorlatok
igaz történetek
alapján*

Írta és szerkesztette:

BISZTRAI Márton – BOGNÁR Katalin – LÁSZLÓ Zsuzsa

SÉRÜLÉKENY MENEKÜLTEK

– *Tréninggyakorlatok
igaz történetek
alapján*

Írta és szerkesztette:

BISZTRAI Márton – BOGNÁR Katalin – LÁSZLÓ Zsuzsa

SÉRÜLÉKENY MENEKÜLTEK

– Tréninggyakorlatok igaz történetek alapján

Kiadja a **Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület**.

A kiadásért felel a Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület elnöke.

A kiadvány a "RAISD (Reshaping Attention and Inclusion Strategies for Distinctively vulnerable people among the forcibly displaced)" elnevezésű, 822688. azonosítószámú, az Európai Unió Horizont 2020 programja által támogatott nemzetközi kutatási és stratégiai projekt keretében készült el.

A kiadványt írta és szerkesztette:

BISZTRAI Márton – BOGNÁR Katalin – LÁSZLÓ Zsuzsa

Projektmenedzsment:

SOLTÉSZ Béla

Grafika és tördelés:

THURY Lili

A kiadvány és mellékletei letölthetők a www.tudastar.menedek.hu weboldaltól. A RAISD projekt keretében elkészült további szakmai anyagok letölthetők a www.raisd-h2020.eu weboldaltól.

Az elemzésben szereplő vélemények kizárólagos felelőssége a szerzőket terheli. Az Európai Bizottság nem vállal felelősséget a kiadvány tartalmáért, illetve az azokban foglalt információk felhasználásáért.

ISBN (print): 978-615-81860-5-6

ISBN (pdf): 978-615-81860-6-3

© Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület, 2022.

Minden jog fenntartva. A kiadvány és részei a szerzői jog védelme alatt állnak.

Felhasználásuk csak a szerző(k) és a kiadó megnevezésével engedélyezett.

Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület

1066 Budapest, Ó utca 39.

www.menedek.hu

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 822688.

TARTALOMJEGYZÉK

01 SZÓFELHŐ

10. oldal

02 REJTETT DIMENZIÓK

14. oldal

03 VITASAROK

18. oldal

04 MENEKÜLT PROFILOK

22. oldal

05 LÉPJ EGY LÉPÉST ELŐRE!

28. oldal

06 TUDATOSÍTÓ TÖRTÉNETMESÉLÉS

40. oldal

07 BIZTONSÁGOS KERETEK

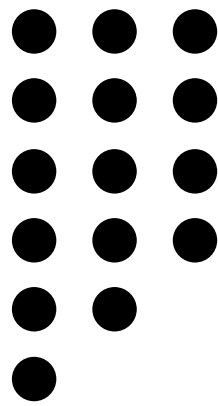
46. oldal

08 SÉRÜLÉKENYSÉG EGY ÉLETÚTBAN

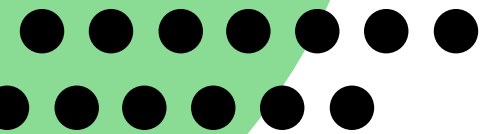
54. oldal

09 SÉRÜLÉKENY MENEKÜLTEK PROFILJA

64. oldal

BEVEZETÉS

Kedves Olvasó! Forgasd, hasznosítsd bátran ezt a kézikönyvet! Egy olyan szakmai anyagot tartasz a kezvedben, amely Magyarországon, sérülékeny élethelyzetekben élő menekültek körében végzett legfrissebb (2019-2021) kutatási anyagaink esszenciája. Ez egy praktikus kézikönyv, amelyben menekült „profilok”, illetve ezekhez hitelesen kapcsolódó tréninggyakorlatok találhatók. A gyakorlatok kapcsán bemutatjuk azt is, milyen helyzetekben érdemes ezeket használni, valamint, hogy milyen eredmények várhatóak tőlük. Kiadványunkban valós történetek és élethelyzetek anonimizált összefoglalói, illetve a sérülékenységi kontextusok alapján mutatjuk be egy-egy menekült részletes „profilját”.

„RAISD” és sérülékenység

A Reshaping Attention and Inclusion Strategies for Distinctively vulnerable people among the forcibly displaced (RAISD) című projekt egyik fő célja az volt, hogy megismerjük a menekültek sérülékenységének potenciális helyzetait, mélyebb okait. Kutatási eredményeinket tréninggyakorlatok formájába ültettük át, így egy praktikus feladatgyűjteményt kínálunk, mely a Magyarországon élő menekültek sérülékenységének kérdéseit dolgozza fel aktuális, valós élethelyzetek mentén.

Ebben a munkafüzetben a *sérülékenységet* egy olyan helyzetként írjuk le, amelyben megnövekszik annak kockázata, hogy az egyént valamilyen ártalom éri, az életkörülményeit komolyan befolyásoló szociális vagy jogi hátrányt szenved. Olyan, hosszán fennálló körülmény, amely korlátozza az alapvető szükségleteinek kielégítését, az emberi jogokhoz való hozzáférést, vagy épp identitását veszélyezteti. A *sérülékenység* másik jelzője, hogy az egyén ebben a helyzetben különleges gondoskodásra, támogatásra vagy védelemre szorul.

A sérülékeny állapot leírására a segítő kézikönyvekben többnyire általánosító kategóriák jelennek meg. Ennek mentén sérülékeny lehet például az, aki menekült, szexuális erőszak túlélője, traumatizált, várandós nő, gyermek, idős, fogyatékkal élő személy.

A RAISD kutatási szakaszának célja az volt, hogy ezt a kategóriákban működő megközelítést kitágítsuk, és az egyének szempontjából értsük meg, hogyan, miért, mikor válik valaki *sérülékennyé*, mik lehetnek a *sérülékenység* komponensei. Először menekültekkel készítettünk interjúkat a menekülésük körülményeiről, a Magyarorszáig megtett útról, a megérkezésről, és az integrációjuk folyamatáról. Majd a területen dolgozó, közvetlen segítő munkát végző szakembereket (szociális munkás, pszichológus, jogi tanácsadó) és civil önkénteseket kértünk fel arra, hogy írjanak komplex, narratív történeteket olyan menekültekről, akikkel hosszú időt dolgoztak, és a munkájuk egyik fontos része volt a sérülékenység feltérképezése és kezelése. Mindkét megközelítésben élesen kirajzolódott, hogy a *sérülékenység* az egyszerűsített kategóriák mentén sejthetővé válik, de pontosan nem azonosítható be. Közelebb visz a *sérülékenység* megértéséhez, beazonosításához, megelőzéséhez, és kezeléséhez is, ha azt különböző helyzetek, állapotok, körülmények együttállásának tekintjük.

Épp ezért a *sérülékenység* a mi megközelítésünkben **kontextusként** jelenik meg. Az a kontextus, ami körülveszi az egyént, és amiben sérülékennyé válik. A kutatásaink megmutatták, hogy a sérülékeny kontextusoknak lehetnek visszatérő mintázatai, és szinte törvényszerűen egymásba is kapcsolódnak. Ezeket szem előtt tartva mégis mindig az egyén felől kell közelíteni az adott sérülékenység értelmezésekor. Ennek egyik példája, hogy egyedülállóként vagy család részeként élni ugyanúgy lehet egy sérülékeny élethelyzet meghatározó tényezője, ugyanakkor mindkét körülmény lehet védelmező is az egyén aktuális szükségleteitől, körülményeitől és az őt körülvevő kontextustól függően. A sérülékeny kontextus feltérképezése során részterületeket különböztetünk meg, amelyek külön-külön értelmezhetőek, mégis együttesen teremtenek sérülékeny kontextusokat.

- **Személyiség, adaptációs stratégiák** amelyek különböző irányba befolyásolhatják a sérülékeny helyzetet, akár elmélyíthetik a kontextus más elemeit. Például, ha valakinek alacsony az alkalmazkodó készsége, az mélyíti a sérülékeny helyzetet, ennek ellenkezője pedig segíthet egy gyorsabb hatékonyabb megküzdésben.
- Az **interperszonális, szociális kapcsolati háló nagysága és minősége** nagyban befolyásolja, hogy a sérülékenység elmélyül-e és tartós krízissé alakul-e. Például, ha valakinek tartós munkanélküliséggel kell szembenéznie, az egy negatív befolyásoló tényező.

- Az adott rövid vagy hosszú távú **élethelyzet**, amely alapvetően és önmagában feltételezheti egy sérülékenységi kontextus potenciális meglétét. Erre példák a menekültügyben gyakran használt kategóriák közül: kísértő nélküli kiskorú, egyedülálló szülő, fogyatékossággal élő, trauma túlélő, szexuális bántalmazás áldozata, tartós szegénységben élő.
- A bennünket körülvevő **jogszabályi közeg és a szociális ellátórendszer funkcionálása**. Magyarországon (is) kulcskérdés a menekültek sérülékenységi kontextusait vizsgálva, hogy milyen helyzeteket idéznek elő a törvényi szabályozások vagy épp milyen válaszai vannak a szociális ellátórendszernek.

Ebbe a tréning kézikönyvbe olyan gyakorlatok kerültek be, amelyek a fent leírt komplex sérülékeny kontextusokat mutatják be valós vagy elképzelt helyzetek szimulálásával.

...

A RAISD projekt

A RAISD projekt neve a „*Reshaping Attention and Inclusion Strategies for Distinctively vulnerable people among the forcibly displaced* (Kényszerűségből elvándorlók sérülékeny csoportjait célzó ellátási és befogadási stratégiák átformálása)” angol rövidítése.

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 Kutatási és Innovációs Programjának támogatásából zajlott a 822688 sz. támogatási megállapodás alapján, 2019 és 2022 között. A projektben a Menedék Egyesület mellett finn, jordán, libanoni, olasz, spanyol és török partnerszervezetek vettek részt, a Madridi Complutense Egyetem vezetésével.

A projekt eredményei elérhetőek a www.raisd-h2020.eu honlapon.

A projekt keretében létrejött szakmai anyagokért az Európai Bizottság nem vállal felelősséget, ezek kizárólag a szerzők véleményét tükrözik. A Bizottság nem tehető felelőssé a szakmai anyagokban található információk bármilyen felhasználásáért.

Sokan sokféle szempontból foglalkoznak, foglalkozhatnak menekültekkel. De nem mindenkinek van arra lehetősége, hogy találkozzon érintett emberekkel és beszélgessen velük. Tapasztalataink szerint a „menekült élethelyzeteket” bemutató leírások, tréninggyakorlatok sokszor sztereotípek, leegyszerűsítők, nem a személyes találkozások tapasztalataiból indulnak ki. Ahhoz, hogy érzékenyen, értve, a környezetet/kontextust számításba véve gondolkozzunk egy társadalmi problémán, szükség van arra, hogy legyenek valós történeteink.

A Menedék Egyesületnél több mint huszonöt éve foglalkozunk menekültekkel. Találkoztunk sikertörténetekkel és kudarcokkal is. Látjuk, hogy a sok különböző történet mögött vannak hasonlóságok is: erőforrások, életutak, nehezítő tényezők, egymástól eltérő megküzdési stratégiák, szerencsés találkozások, drámai véletlenek. Azt is tudjuk, tapasztaljuk, hogy sokszor a „befogadó” közeg valójában nem támogató, sőt akadályokat gördít egy ember elé.

Kinek szól a kiadvány?

Emberi jogi képzéseket tartasz középiskolákban? Szociális munkát oktatsz az egyetemen? Egyre több a menekült ügyfeled az otthonban? Felkértek, hogy tarts egy tréninget a pszichoszociális segítségnyújtás gyakorlatáról? Egy interaktív gyakorlatban szeretnéd bemutatni egy menekült család helyzetét? Szociodráma foglalkozásaidat szeretnéd megújítani? Szeretnéd, hogy a szemléletformáló alkalmakon hitelesen jelenjenek meg a menekültek? Neked is szól a kiadvány!

De forgathatod akkor is, ha érdekel a legsérülékenyebb menekült egyének sorsa és a kontextus, melyben az életük zajlik. Az ismeretanyag hasznos lehet akkor is, ha olyan képző, tanár, vagy szakmai fejlesztő vagy, aki előszeretettel alkalmaz vagy próbál ki a tematikáiban interaktív, szituációs játékokat az életszerű tanulás vagy képzés során. Akkor is neked szól, ha nem a menekültügy területén tevékenykedsz, de fontosnak tartod, hogy ez a kérdéskör is megjelenjen a képzési tematikáidban, vagy ha egy speciális szakterület ismereteit akarod átadni menekültekkel dolgozó szakembereknek.

A munkafüzet és a hozzá tartozó nyomtatható anyagok megtalálhatóak a Menedék Egyesület weboldalán, a Tudástárban: www.tudastar.menedek.hu

Kik a menekültek?

Az 1951-es Genfi Egyezmény szavaival: a menekült olyan, a származási országán kívül tartózkodó ember, aki megalapozottan fél attól, hogy származási országában üldözés érne faja, vallása, nemzetisége, politikai véleménye vagy egy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatt, és saját állama védelmét nem tudja, vagy az üldözéstől való félelme miatt nem akarja igénybe venni. Üldözés alatt a menedékjog vagy valamilyen kirívóan súlyos jogsértést ért, ez lehet például kínzás, embertelen vagy megalázó bánásmód, rabszolgaság, szolgaság, halállal való fenyegetés, fizikai vagy nemi erőszak elkövetése. De az is gyakran előfordul, hogy ezek a sérelmek összeadódnak, ilyenkor már súlyos és tartós diszkriminációról beszélünk, ami kihat az élet különböző területeire. A meghatározott társadalmi csoport általában olyan csoportot jelent, amelyet egy „védett” (azaz veszélyeztetett vagy más módon megváltoztathatatlan, az emberi méltósághoz szorosan kapcsolódó) tulajdonság határoz meg. Ilyen lehet a nemi identitás, a szexuális orientáció, a családi háttér, egy „visszacsinálhatatlan” múltbeli eseményen alapuló tulajdonság vagy a hivatás. A menekültek Magyarországon a magyar állampolgárokhoz nagyon hasonló státuszt kapnak, az állam szükség esetén úti okmányt is kibocsát számukra.

Milyen hazánkba menekülteként érkezni?

Mindez egyszerűen hangzik: aki védelemre jogosult, megkaphatja az esélyt arra, hogy biztonságban kezdjen új életet Magyarországon. Sajnos, napjainkban a menekültek több nehézséggel is szembesülnek. A menedékjogi eljárás szigorítása és a határkerítés miatt gyakorlatilag nem férnek hozzá a menekülők a méltányos eljáráshoz, így nem kapnak védelmet hazánkban. Az eljárás részletezése meghaladja kiadványunk terjedelmi korlátait, így „csak” arra a tényre hívjuk fel a figyelmet, hogy maga a diszfunkcionálisan működő illetve bizonyos területeken egyáltalán nem működő állami ellátó rendszer is hozzájárul ahhoz, hogy az emberek, hosszadalmas, sok esetben nagyon kiszolgáltatott út után egy újabb, sérülékenységet fokozó helyzetbe kerüljenek. A menekült történetek elemzése során világossá vált: a hatóságok viszonyulása, a jogi és egzisztenciális bizonytalanság nehezíti azt, hogy a nálunk védelmet kereső emberek új otthonra találjanak.

01

gyakorlat

SZÓFELHŐ

Résztevők létszáma

8-12 fő

Időkeret

30 perc

Kinek ajánljuk?

Szakembereknek,
érdeklődőknek
egyenként, szakmától
függetlenül.

Eszközigény

- Post-it-ek
- Filcek
- Post-it
felragasztásra
alkalmas felület
(flipchart tábla,
fal felület, stb.)

A gyakorlat célja

A résztvevők számára tisztázódjanak a migráció és menekülés fogalmai valamint az esetleges fogalomhoz kötődő félreértések. A gyakorlat során megnézzük, hogy milyen definíciók vagy épp projekciók felől tekintünk a „migránsokra” és „menekültekre”, melyek akár „fogva is tarthatnak” bennünket. Amit erről a két fogalomról gondolunk vagy asszociálunk róluk, lehetnek objektíven leíró de akár megbélyegző gondolatok is. Előbbi megközelítés felhívhatja a figyelmet az egyén sérülékenységére, utóbbi pedig lehet a sérülékeny kontextus egyik eleme.

Tréneri tippek

Fontos, hogy a tréner tisztában legyen a „menekült” és a „migráns” kategóriák jelentésével, illetve a fogalmak szociológiai és jogi hátterével.

Leírás

A résztvevők kérdéseket kapnak, melyekre egyenként válaszolnak, a válaszokat post-it papírra írják. Egy post-it-re csak egy szó/fogalom kerüljön. Miután mindenki írt valamit, a résztvevők témánként felragasztják post-itjeiket egy nagy felületre (papírra, táblára, stb.) Így kialakul egy szófelhő, melynek kapcsán a tréner tud beszélni a fogalmakról és további kérdésekről.

Mintakérdések

Mi jut eszedbe arról, hogy MIGRÁNS?

Írd le az asszociációidat 1-1 post-it-re (többet is használhatsz)

TRÉNERI MAGYARÁZAT

Migránsok lehetnek olyanok, akik munkavállalási céllal, tanulmányok folytatása miatt, vagy egyszerűen párkapcsolati okból költöznek egyik országból a másikba, de az is migráns, aki kényszerűségből hagyja el a hazáját.

Mi jut eszedbe arról, hogy MENEKÜLT?

Írd le az asszociációidat 1-1 post-it-re (többet is használhatsz)

TRÉNERI MAGYARÁZAT

Menekült az az ember, aki kínzás, megalázó bánásmód elől menekül, és nem tudja igénybe venni saját országa védelmét.

JEGYZETEIM

[illegible]

02

gyakorlat

REJTETT
DIMENZIÓK

Résztevők létszáma

8-20 fő

Időkeret

15 perc

Kinek ajánljuk?

Szakembereknek,
érdeklődőknek
egyenként, szakmától
függetlenül.

Eszközigény

- Mozgásra alkalmas, szellős tér
- Kérdéssor (lásd a leírásban)

A gyakorlat célja

Ez egy olyan bemelegítő gyakorlat, mely során rácsodálkozhatunk arra, hogy mennyire sok mindenben hasonlítunk olyanokra is, akikről el sem tudtuk képzelni, hogy van közös pontunk. Arról is tapasztalatot szerezhetünk, hogy milyen kisebbségben lenni egy adott helyzetben. A gyakorlat során a résztvevők jobban megismerik egymást, és megértik azt is, hogy egyik pillanatról a másikra változhat a helyzetünk, és tartozhatunk egy kisebbségi vagy többségi csoportba.

Vannak olyan tulajdonságok/jellemzők, melyek egyértelműen identitásunk részei: a nemünk, a nyelvünk, kulturális hovatartozásunk alapján csoportokba soroljuk magunkat és sorolnak minket. Ezeknek alapján gondolkozunk magunkról és a „Másik”-ról. Ritkán foglalkozunk azzal, hogy a tudatos, naponta megélt identitásaink mellett milyen más dimenziók mentén határozhatjuk meg magunkat és határoznak meg minket. Az egy adott csoporthoz való tartozás segíthet abban, hogy ne érezzük magunkat egyedül, de esetenként az erős csoportidentitás meg is gátolhatja a beilleszkedést és növelheti a sérülékenységet.

Tréneri tippek

Fontos, hogy olyan tulajdonságok, szokások ne legyenek érintve a kérdések által, amik a fizikai tulajdonságokat érintik (alacsonyok-magasak, sportol-nem sportol, stb.) vagy amik bárki számára sértők lehetnek.

Leírás

A tréner olyan előre kidolgozott kérdéseket tesz fel, amik kapcsán az emberek többféle csoportba sorolhatók (pl. vegetáriánus-húsevő, korai kelő-későn fekvő). A kérdés feltevése után a tréner kijelöli, hogy a térben hova fognak állni válaszonként a résztvevők. Például, ha az a kérdés, hogy inkább vegetáriánus vagy húsevő, a tréner kijelöli, hogy a vegetáriánusok álljanak a terem egyik oldalára, a húsevők pedig a másik oldalára. Amennyiben többféle választ ad meg a tréner, több pontot jelöl ki a térben (pl. a húsevés kapcsán lehet két csoportot alkotni, de lehet hármat is, például, aki néha eszik csak húst). Ezután megkéri a résztvevőket, hogy álljanak az az előre kijelölt pontokra az előre meghatározott, rájuk jellemző csoportba. Miután minden résztvevő egy adott ponton áll, a tréner megkérdezi az adott választ adókat a saját csoportjuk jellegzetességeiről, majd pedig arról, hogy mit gondolnak a másik csoportokba tartozókról. (Például.: Mit gondolsz a húsevőkről vagy a vegetáriánusokról? Mi a gondolatod azokról, akik későn fekszenek, vagy éppen későn kelnek?)

Érdekes a könnyedebb témákból a megosztóbbak felé haladni, hogy a bemelegítés után lehessen a valós csoportalkotásokkal, csoportok közötti dinamikákkal dolgozni.

Feldolgozás

A saját csoporthoz tartozás megélése, és a másik csoport jellemzésére használt szavak, kifejezések kihangosítása segít annak átbeszélésében, hogy milyen hamar azonosulunk a saját csoportunk tagjaival, és milyen könnyen hozunk ítéletet a tőlünk különböző csoportok tagjairól.

Mintakérdések

Mit iszol reggel először?

CSOPORTOK

- Kávét
- Teát
- Mást

Szeretsz főzni?

CSOPORTOK

- Szeretek főzni
- Nem szeretek főzni
- Főzök, ha muszáj

Pacsirta vagy bagoly? Korán kelő vagy későn fekvő alkat vagy?

CSOPORTOK

- Esti személy (bagoly) vagyok
- Reggeli ember (pacsirta) vagyok

Honnan nyitod a banánt?

CSOPORTOK

- A szára felől
- A csücske felől
- Másként

Eszel húst?

CSOPORTOK

- Vegetáriánus vagyok
- Húsevő vagyok
- (Flexitariánus vagyok: néha eszem húst)

Ki tudod rakni a Rubik-kockát?

CSOPORTOK

- Ki tudom rakni
- Nem tudom kirakni
- Részben ki tudom rakni

03

gyakorlat

VITASAROK

Résztevők létszáma

8-20 fő

Időkeret

15-30 perc

Kinek ajánljuk?

Szakembereknek,
érdeklődőknek
egyaránt, szakmától
függetlenül.

Eszközigény

- Mozgásra alkalmas, szellős tér
- Tételmondat sor (lásd a leírásban)

A gyakorlat célja

A „disputa”, „véleményvonal” vagy „vitasarok” típusú feladatok azt a célt szolgálják, hogy a tréning résztvevői szempontokat kapjanak saját kialakult véleményükhöz és esetleg árnyalják azokat. Nincs jó és rossz válasz, a cél az, hogy beszélgetés alakuljon ki a témában.

A párbeszéd, a felmerülő szempontok ütköztetése elengedhetetlen ahhoz, hogy egy segítő szakember magabiztosan tudja képviselni szakmai véleményét. Ebben a gyakorlatban menekültekkel kapcsolatos állításokat gyűjtöttünk össze. Olyan tételmondatokat fogalmazunk meg, amelyek nem egyértelműek, esetenként megosztók.

Tréneri tippek

Érdeemes figyelni arra, hogy egyszerre 3-4 állításnál többet ne kínáljunk vitára, mert könnyen elfáradnak a résztvevők, és esetleg parttalan vitává alakul át a beszélgetés. A gyakorlat vezetéséhez fontos, hogy a gyakorlat vezetője tájékozott legyen a témában!

Leírás

A tréner kijelöl a teremben két pontot, ahova kiírja, hogy „egyetértek”, a vele szemben lévő oldalra pedig, hogy „nem értek egyet”. Ezután elmagyarázza a résztvevőknek, hogy állításokat fog felolvasni, és minden állítás elhangzása után arra az oldalra kell állniuk, ami leginkább tükrözi a véleményüket. Az állítások elhangzása után tehát a résztvevők a terem két ellentétes pontján lévő egyetértek/nem értek egyet felirathoz állnak. Ezek után az ellentétes véleménnyel rendelkező csoportok reflektálnak egymásra, felváltott sorrendben. Először az „egyetértek” oldalon lévő csoport indokolja véleményét, és erre reagál a „nem értek egyet” csoport. Ez pár körön keresztül folytatódik, mindkét esetben mód van arra is, hogy a résztvevők változtassanak a térben elfoglalt pozíciójukon. Egy-egy „vitakörre” 3-4 percet szánunk.

Mintamondatok

A menekültek problémáját helyben kell megoldani.

A menekülteket minden esetben védelem illeti.

Minden embernek joga van ott élni, ahol akar.

A legtöbb ember egy jobb élet reményében indul útnak.

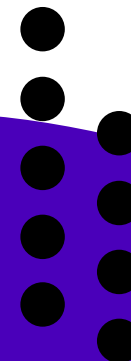
Minden menekült traumatizált.

Minden sérülékeny csoport speciális segítségre szorul.

Ha valaki sérülékeny élethelyzetben van, arról leginkább ő tehet.

JEGYZETEIM

[illegible]

04

gyakorlat

MENEKÜLT
PROFILOK

Résztevők létszáma

8-20 fő

Időkeret

90 perc

Kinek ajánljuk?

Olyan szakembereknek, akik munkájuk révén találkoznak vagy találkozhatnak menekültekkel.

Eszközigény

- Élettörténetek kinyomtatva (lásd melléklet)
- Menekült életút „sorvezető”
- Flipchart papírok
- Színes újságok, ollók, ragasztók, filctollak

A gyakorlat célja

Ez a feladat azt a célt szolgálja, hogy a tréning résztvevői bele tudjanak helyezkedni egy-egy menekült élethelyzetébe és minél több szempontot találjanak egy életút megismeréséhez. A gyakorlat segít meghatározni azokat a tényezőket, amelyek akadályokat gördítenek egy-egy ember sikeres beilleszkedése elé, illetve tudatosítják azokat az erőforrásokat, amikre alapozni lehet. A rendszerszemléletű megközelítés segít abban, hogy feltárjuk azokat a dimenziókat, melyek meghatározók lehetnek egy sérülékeny élethelyzet megélése szempontjából.

Tréneri tippek

Fontos, hogy a tréner minimális szinten tisztában legyen a kontextussal (politikai, szociológiai, gazdasági, stb.), hogy helyben meg tudja válaszolni a felmerülő kérdéseket. Bizonytalanság esetén lehet a nap végére ütemezni a feladatot és a felmerülő kérdésekre felkészülni akár a trénernek, akár a csoporttagoknak. Hosszabb képzés esetén akár szakértőket is lehet hívni a témában.

Leírás

A tréner első lépésként kialakít a gyakorlat megvalósításához szükséges – a kiválasztott „profilok”-nak megfelelő számú – kis (max. 5 fős) csoportokat, majd elmondja, hogy élettörténeteket fognak feldolgozni egy „sorvezető” segítségével, kreatív eszközök használatával. A csoport által elkészülő életút térkép vizuálisan is megjeleníti az adott ember útjának egyes szakaszait.

Második lépésként a tréner kiosztja az élettörténeteket. Fontos elmondani, hogy a történetek nem tartalmaznak minden releváns információt (ez a segítő folyamatokban is így van: sokszor kevés az, amit elsőre meg tudunk, csak hosszabb együttműködés során derülnek ki bizonyos részletek).

A kollázs készítéséhez szükséges eszközöket a tréner kirakja középre, majd kiosztja a sorvezetőt. A csoportok feladata, hogy a kapott élettörténetet az eszközök felhasználásával jelenítsék meg egy flipchart papíron, miközben a sorvezető segítségével fogalmazzanak meg kérdéseket. A kollázs készítése ugyan időigényes folyamat, de megéri erre a gyakorlatra sok időt szánni. A kreatív feldolgozás ugyanis élményeket ad, segíti a kérdések megfogalmazását.

A tréner bátran instruálja a résztvevőket a saját szavaival. Az alábbi egy szó szerint is használható lehetőség: **Próbáljátok belehelyezkedni az alábbi menekült történetébe és készítsetek ábrát a menekülés folyamatáról. Rajzoljátok fel azt az utat, amit megtesz úgy, hogy annak minél több szempontja, dimenziója megjelenjen az ábrán/térképen.**

Egy menekült élettörténetének mély megértése nem képzelhető el egy tágabb, de még személyes kontextus megismerése nélkül. Ugyanakkor nem életszerű elvárás, hogy egy segítő folyamatban megvilágításba kerüljön

minden körülmény. Mégis fontos szem előtt tartani, hogy az otthonlét, a döntés és az elindulás mellett, az út és a megérkezés körülményei mennyire befolyásolják / befolyásolhatják egy ember jövőjét, megküzdési stratégiáit.

Sorvezető (menekült életút)

4 főbb egységre tagolják a migrációs folyamatot:

Mindegyik állomásra vonatkozóan jelöljétek:

- Mik a jelentős mérföldkövek, fordulópontok?
- Milyen belső folyamatok zajlanak a személyen belül?
- Kikkel találkozik, és ők hogyan viszonyulnak hozzá?
- Mely intézményekkel találkozik, és ezeknek milyen hatásuk van útjára?

A különböző állomásoknál/mérföldköveknél jelezzétek, hogy:

- Melyek az erőforrások, amik rendelkezésére állnak?
- Milyen akadályokba, nehézségekbe ütközik?

A mellékelt történet csupán az alapja az ábrátoknak, ezért kérjük, ne csak azt ábrázoljátok, ami le van írva, hanem próbáljátok minél inkább végiggondolni a részleteket és azt is, mi történhetett a leírtak előtt, közben.

Az egyes állomások (OTTHONLÉT – UTAZÁS – ÉRKEZÉS – JELEN) esetében azt is külön rögzítsétek, hogy milyen egyéb információra lenne szükségetek.

Ezeket a kérdéseket írjátok külön egy nagy papírra, hogy a végén meg tudjuk beszélni közösen!

A kérdéseket 4 kategóriába osztottok, és különböző színnel jelöltétek:

- Jogi megfontolások (pl. státusz, tartózkodási jogosultság) – KÉK
- Pszichológiai megfontolások (pl. egyén megküzdő képessége, traumák) – ZÖLD
- Kulturális megfontolások (pl. szokások, vallás) – PIROS
- Szociológiai megfontolások (pl. társadalmi berendezkedés) – FEKETE

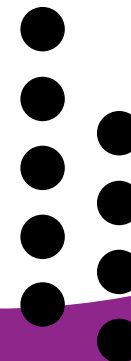
Feldolgozás

Természetesen lesznek olyan kérdések a papírokon, amire a gyakorlat vezetője sem tudja a választ. Ilyenkor érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy hol lehet utánanézni az egyes felmerülő kérdéseknek, illetve lehet szakértő segítséget kérni vagy felosztani, hogy a következő alkalomra mely témákból készülnek fel a résztvevők.

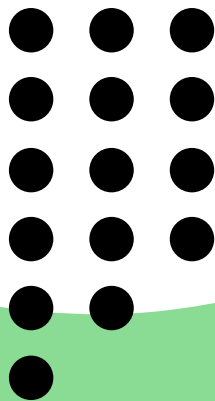
JEGYZETEIM

05

gyakorlat

05 LÉPJ EGY LÉPÉST ELŐRE

LÉPJ EGY LÉPÉST ELŐRE

Résztvevők létszáma

8-20 fő

Időkeret

30-40 perc

Kinek ajánljuk?

Olyan szakembereknek, akik munkájuk révén találkoznak vagy találkozhatnak menekültekkel.

Eszközigény

- Mozgásra alkalmas, szellős tér (lásd a leírásban)
- Szerepkártyák
- Kérdéssor

A gyakorlat célja

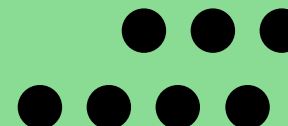
Ez a gyakorlat árnyalja a fejünkben lévő képet a menekültről. A gyakorlat során a résztvevők saját élményt szerezhetnek arról, hogy milyen sokféle dimenzióban válhat egy ember kiszolgáltatottá.

Ha nem ismerünk alaposan egy helyzetet, jelenséget, akkor természetes, hogy a sztereotípiáink igazítanak el minket. Sokszor személyes tapasztalat és tudás híján leegyszerűsítően gondolkozunk. A saját prekonceptióink ismerete és felismerése nagyon fontos ahhoz, hogy a segítő munkánkkal ne újabb sérülékenységi kontextusokat hozzunk létre, hanem ellenkezőleg: erőfeszítéseket tegyünk annak érdekében, hogy csökkentsük azokat. Ha nem csak sztereotíp a gondolkodásunk, hanem előítéleteink is vannak egy csoporttal szemben, és ezt nem kezeljük tudatosan (teszünk konkrét lépéseket előítéletes attitűdünk megváltoztatására), akkor valószínű, hogy mi magunk aktív részesei leszünk annak, hogy újabb sérülékenységi kontextusokat hozzunk létre.

Tréneri tippek

Fontos, hogy a résztvevők ne kapjanak olyan szerepkártyát, ami közelről érinti őket, illetve, ha olyat kapnak, lehetőségük legyen kicserélni. Szintén fontos, hogy a feldolgozás után a szereplőket a tréner „vegye ki” a szerepeikből (saját nevük kimondása, szerepkártya kidobása stb.). A gyakorlat megérintheti a résztvevőket, fontos, hogy a szerepben tapasztalt érzéseiket is megfogalmazhassák, de utána el tudják távolítani maguktól azokat.

Leírás

A gyakorlat levezetéséhez a csoport létszámának megfelelő üres (bútorok stb. nélküli) térre van szükség, ami minimum akkora legyen, hogy a résztvevők fel tudjanak állni egymás mellé egy sorba, és legalább 20 „tyúklépést” meg tudjanak tenni egyenesen. A lépések száma a kérdések számának megfeleltethető, tehát ha 20 kérdést kérdezzünk, 20 lépésnyi helyre van szükség.

Első körben a résztvevők felállnak egy sorba lazán egymás mellé, előttük a tér, ahol lépegetni fognak. A tréner véletlenszerűen kiosztja a résztvevőknek a szerepkártyákat, amelyeken egy-egy rövid életút leírása található (lásd a mellékletet), majd az alábbi instrukciók mentén „belehelyezi” a résztvevőket a szerepükbe.

Második körben a tréner elmagyarázza a résztvevőknek, hogy állításokat fog mondani, és amennyiben az állítás igaz az adott szerepre, a résztvevő lépjen egy lépést előre, amennyiben nem igaz az adott szerepre, maradjon a helyén.

Csukjátok be a szemeket, és magatokban képzeljétek el a szerepkártya mentén!

- Milyen lehet az életed?
- Milyen volt a gyerekkorod?
- Kik a szüleid?
- Milyenek az életkörülményeid?
- Milyen házban élsz?
- Mit dolgozol / tanulsz?
- Mit csinálsz szabadidődben?
- Milyenek a kilátásaid, hogy tekintesz a jövőbe?
- Milyen félelmeid vannak, mik azok a dolgok, amik felzaklatnak?

Most álljatok fel egy sorba. Állításokat fogok mondani, amik az életekben előfordulnak. Ha úgy érzitek, igaz rátok az állítás (arra a szereplőre, akinek a bőrébe bújtatok), lépjete egyet előre, ha nem igaz, akkor maradjatok egyhelyben.

Állítások (menekült specifikus)

- Életedben még nem kerültél nehéz anyagi helyzetbe.
- Lakáskörülményeid elég jók.
- Van mobiltelefonod.
- Úgy érzed, hogy anyanyelved, vallásod és kulturális hovatartozásod elfogadott abban a társadalomban, amelyben élsz.
- Nem tartasz attól, hogy a rendőrség letartóztat.
- Tudod, hogy hova fordulj tanácsért és segítségért, ha szükségét érzed.
- Soha nem érezted magad hátrányosan megkülönböztetve származásod miatt.
- Igényeidnek megfelelő szociális és egészségügyi ellátásban részesülsz.
- Évente egyszer el tudsz menni nyaralni.
- Meghívhatod otthonodba a barátaidat egy vacsorára.
- Az életed érdekes, és bizakodó vagy saját jövődet illetően.
- Nem félsz attól, hogy megfélemlíthetnek, vagy megtámadhatnak az utcán.
- Szavazhatsz az országos választásokon.
- Szavazhatsz a helyi választásokon.
- Megünnepeled a fontos vallási ünnepeket rokonaidal és közeli barátaidal.
- Beleszerethetsz az általad választott személybe.
- Úgy érzed, hogy szakértelmed elismert és elfogadott abban a társadalomban, amelyben élsz.

- Nincsenek alvási problémáid, rémálmaid.
- Nem tartasz attól, hogy visszaküldenek a származási országodba.
- Jól beszéled annak az országnak a nyelvét, ahol élsz.
- Jól tudsz koncentrálni, fókuszálni, könnyen tanulsz.

Feldolgozáshoz kérdések 01

(helyben, még a szerepek felfedése előtt)

Nézzetek körül! Mi történt?

**Hogyan érezték magukat azok, akik sokat léptek előre?
És azok, akik nem?**

**Ha gyakran léphettél előre, mikor vetted észre, hogy a többiek
nem haladnak olyan gyorsan, mint te?**

Milyen érzés elől állni? Akik hátul maradtak, milyen érzésekkel állnak ott?

Motoszkált-e a fejtekben, hogy a többiek milyen szerepeket húzhattak?

Feldolgozáshoz kérdések 02

(a szerepek felfedése után)

Mennyire volt könnyű vagy nehéz eljátszani a szerepeteket?

**Milyennek képzeltek azt a személyt, akit játszottatok?
Ismertek ilyen embereket?**

**Honnan szereztétek az ismereteiteket, mi alapján
alkottátok az elképzeléseiteket az adott személyről?**

**Az átlalatok megjelenített személy tudott előre haladni,
vagy sem? Miért?**

Milyen érzés volt ez?

**Hasonlít a valóságra az, ami a játék során történt? Miben?
Miben tükrözte ez a feladat a társadalmat?**

**Mi az oka annak, hogy egyesek több, másoknak kevesebb
lehetősége van az életben?**

Mi az, amit még szeretnétek elmondani?

PROFILOK

#1 Farid

10 éves vagy, Szudánban születél. Hat éves voltál, amikor a családot (szüleid és öcséd) menekülni kényszerültek. Elszakadtatok egymástól, te az apukáddal maradtál, testvéred és édesanyád csak két évvel később láthattad viszont már Magyarországon. Iskolában, gyerektársaságban hamar megtanultál magyarul. Kilenc éves korodra már te vagy a család tolmácsa (szüleid írni és olvasni sem tudnak), sok olyan dologról szerzel így elsőként tudomást, ami rosszat tesz a lelki egyensúlyodnak. Sokszor rémálmaid vannak, és voltak már öngyilkossággal kapcsolatos gondolataid. Egy lelkiismeretes iskolapszichológus foglalkozik veled.

#2 Turdush

31 éves vagy, 2018 februárjában érkeztél Magyarországra, férjed és kislányod két hónappal később érkeztek családgyesítési tartózkodási engedéllyel. Úgy jöhettetek Magyarországra, hogy egy rokonod lakást vásárolt a nevedre. Azóta született egy kisfiatod is. A családotok egyetlen jövedelme a férjed fizetése, mivel azonban többször is munkahelyi balesetet szenvedett, nincs pénzetek sem gyógyszerekre, sem élelmiszerre. Mivel tartózkodási engedéllyel rendelkeztek, aminek feltétele a lakhatás, megélhetés, egészségbiztosítás megléte, nem vagytok jogosultak semmilyen család- vagy szociális támogatásra, és olyan szervezetek anyagi segítségére sem, amelyek menekültekkel foglalkoznak. Viszont nem szeretnétek menekültstátuszt, mert attól tartotok, hogy ennek negatív következményei lehetnének Kínában élő rokonaitok számára. Gyakran nem fűtőtök, mert nem tudjátok fedezni a számlákat. Egyre rosszabb mentális állapotba kerülsz.

#3 Than

35 éves egyedülálló, elvált nő vagy, 2017-ben ismertek el Magyarországon menekültként. Politikai üldöztetés miatt voltál kénytelen elhagyni országot. Iker kisgyerekeidet édesanyád neveli, Bangladesben élnek. Sokan segítenek neked: hivatásos segítők, laikus segítők, egyes munkáltatók is nyitottan fogadnak, de időről-időre nagyon rossz mentális állapotba kerülsz. Egy ilyen alkalommal kórházba is kerülsz. Az orvosok szerint paranoid skizofréniában szenvedsz. Nincsenek rokonaid Magyarországon. Egy ideig egy wok étteremben dolgoztál, de elbocsátottak. Budapesten egy társbérletben laktál egy házaspárral, de megromlott a viszonyotok, és ezért el kellett jönnöd. A munkalehetőségeid korlátozottak, mindig összeveszel a munkáltatókkal. Néha úgy érzed, jó lenne, ha pszichiátriai kezelést kapnál, de aztán mégsem veszed igénybe a felajánlott segítő szolgáltatásokat. Jelenleg egy munkásszállón laksz. Terveid szerint visszatérsz Bangladesbe, hogy elhozhasd a gyerekeidet.

#4 Joye

Egyetemét végeztél a hazádban, keresztény vagy és a többségi etnikumhoz tartozol, a családotnak jól menő üzlete van, te is itt helyezkedtél el. Mégis egy nap menekülni kényszerülsz. Ennek okát senkinek sem mondd el. A téged támogató szociális munkásnak sem szeretnél erről beszélni, hiába nagyon jó a kapcsolatotok. Attól tartasz, hogy a menekülésed oka Magyarországon is veszélyes lehet rád nézve. Jó tanulmányi háttеред és kitűnő angoltudásod ellenére nem találatsz munkát, gyakran nélkülözned kell. A családot hiába tehetős, a kapcsolatot teljesen meg kellett velük szakítanod, nem támaszkodhatsz rájuk. Kitartóan keresel munkát, egyre szélesebb networkkel rendelkezel, végül egy budapesti multinál kapsz a képzettségedhez passzoló állást. A „bőrszíned” és a gyenge magyar nyelvtudásod miatt előítéletekbe ütközöl, ezért is inkább az angolul beszélő budapesti nemzetközi közösségbe integrálódottál, ahol megértésre, és barátokra találtál. Nem bíztál benne, hogy sikerülhet, de meglepetésre sikerült megkapnod a magyar állampolgárságot. Egyre inkább a magad ura vagy.

#5 Miriam

30 éves, Libanonból származó palesztin menekült nő vagy. A legidősebb lányod 14 éves, születése óta szinte folyamatosan úton vagy, valamilyen átmeneti állapotban éltek. Mivel a családod egy része Dániában lakik, szerencsét próbáltok, ott is benyújtjátok a menekült státusz iránti kérelmet, hosszú az átfutási idő, második gyereketek már ott születik. Két év várakozás után mégis visszaküldenek titeket Magyarországra. A menekültügyi elismerés miatt Magyarországon kell élnetek, de miközben még több gyerek született a családba, ti egyre messzebb sodródtatok az önfenntartástól. Régebben társasági ember voltál, most egyre gyakrabban zárkózol be a lakrészetekbe. Nem nagyon találsz a helyed, férjed sem könnyen boldogul. Jelenleg egy civil szervezet segítségével egy egyszobás lakásban laktok, a gyerekek szépen megtanultak magyarul és jól is érzik magukat. Mégis arra az elhatározásra jut a férjed, hogy elhagyjátok Magyarországot. Annyira kilátástalan a helyzetetek, hogy ismét elindultok Dániába, hátha ott jobb lesz.

#6 Jalil

Két éve laksz Magyarországon, magyar állami ösztöndíjjal érkezted Afganisztánból, nem motivált igazán az egyetem, ezért megszakítottad a tanulmányodat, nem diplomáztál le. Alkalmi munkákból élsz, családod úgy tudja, jelenleg is tanulsz. Félsz, hogy elveszted a tartózkodási engedélyedet, mivel az a tanulmányaidhoz kötött. A magyarországi tartózkodásod alatt vált számodra világossá szexuális orientáltságod, az első kapcsolatod egy LMBTQ online közösségen keresztül szerezted. Egyre inkább világossá válik, hogy nem tudsz hazatérni a származási országodba. Ha kiderülne, hogy saját nemedhez vonzódsz, nem nemcsak magadat, de a családodat is veszélybe sorolnád. Kulturálisan is nagy tabu a szexualitásról beszélni, a Magyarországon lévő honfitársaid előtt is titkolóznod kell. Felmerül annak a lehetősége, hogy Magyarországon menekültstátusz iránti kérelmet nyújts be, de a jelenlegi szabályok miatt ez nem kivitelezhető. Tehetetlennek érzed magad.

#7 Férran

2014-ben menekültél el Kubából a családdal. Magyarországra már csak az egyik lányoddal érkezted, a feleséged és másik gyereked csak évekkel később családegyesítéssel jött utánatok. Ebben az időszakban majdnem egy évig nem tudtatok egymásról, végül egy nemzetközi szervezet segítségével találtatok egymásra. Amikor megérkezett a feleséged, újra kellett ismerkedni vele: megszokni egymást, alkalmazkodni az új körülményekhez. A megszokott életed is megváltozott. Úgy látod, hogy alkalmazottként csak kizsákmányolnak (mivel nehezen tudsz kommunikálni és magyarul sem sikerül megtanulnod) kevés óraszámban jelentenek be, és sok a félreértés a munkahelyeden. Kölcsönökből fodrászüzletet vásárolsz, de a szükséges papírok híján nem tudod működtetni, és nagyon rosszul tudsz csak kiszállni belőle. Labilis vagy, gyakran váltasz munkát, el kell tartani a családod. Egyre többet idegesít a családod, sokszor vagy ingerült a gyerekekkel. Úgy érzed, a magyarok mindig beleavatkoznak mások dolgába: szerinted nincs közük ahhoz, hogy ki, hogy neveli a gyerekét. A gyerekek egyre szemtelenebbek veled, pedig mások nagyon dicsérik őket. Nem szereted, ha a feleséged nincs otthon.

#8 Jahida

Iránban élsz, szunnita vallású afgán nőként anyagilag és jogilag is állandó bizonytalanságban, kilátástalan helyzetben éltél a családdal. 2019-ben érkeztek a magyar-szerb határra a férjeddal és hét éves kislányoddal. Hónapokig voltatok őrizetben a röszkei „tranzit-zónában”, majd vidéki befogadó állomásokon laktatok. A többi menedékkérő ügye általában célba ért, de a te kérelmed többször elutasította a hatóság. Folyamatos csalódások érnek, egy jobb élet reménye helyett. Belátod, lehetetlen, hogy pozitív döntést kapj. Férjed lelkiileg összetörik, és egész nap nem tud felkelni, kislányod nem érti, mi folyik körülöttetek, a viselkedése megváltozik, letört és agresszív lesz. Nincs más választásotok, ismerősektől kértek kölcsön, épp annyit, hogy Ausztriába eljuthassatok, hogy ott próbáljátok meg menedéket kérni.

#9 Dua

Koszovói nőként emberkereskedelem áldozata voltál, prostitúcióra akartak kényszeríteni. Emiatt a faludban stigmatizálódttál. Hiába élnek még ott a gyerekeid, haza már nem térhetsz. A magyar hatóságok csak több éves jogi procedúra után ismernek el menekültként. Hiába van körülötted több civil és hivatásos segítő is, állandó létbizonytalanságban élsz. Nem segíti a magyarországi beilleszkedésed, hogy sok esetben roma származásúnak néznek. Magyarországon is születik egy kisbabád, emiatt kiesel a munkaerőpiacról, és teljes mértékben a segítőkre vagy utalva, esélyed sincs rá, hogy önállóan megoldd a lakhatásod.

#10 Hamuda

Jemenben születted, de családi, törzsi konfliktusok miatt menekülnöd kellett. Amikor megérkeztél Magyarországra, még nem gyógyult be a puskatus ütötte seb a halántékodon. Nem ismertél senkit, nem értetted a magyar nyelvű papírokat, amiket a rendőrök és a Bevándorlási Hivatal munkatársai nyomtak a kezébe. Az első dolog, amit állhatatosan kijártál magadnak az volt, hogy a menekülttáborból minden nap bejárhass Budapestre magyar órákra. Ezzel a magyar segítő, szociális munkások figyelmét is hamar felkeltetted. Pénzed nem volt, egy ingyenes bérletet kaptál az utazáshoz. Hiába voltál még csak 17 éves, ezt nem ismerték el, és felnőttként kezeltek. Miután menekültként elismertek, egy hónapod volt, hogy kiköltözz a táborból. Nem volt hová menned, éppen akkor egy lakhatási program sem működött. Önkéntes segítőkön keresztül ismerkedtél meg egy Budapesten élő idős házaspárral. Végül két évig laktál náluk. Biztonságban érezted magad, itt kezdtek elmúlni a rémálmaid is. Nem voltál rákényszerülve, hogy dolgozz, így jutott időd magyarul tanulni, és a 8. osztály elvégzése után nappali tagozatos gimnazista lettél. Szerencséd van, mert sokan inkább olasznak vagy spanyolnak néznek a vonásaid miatt. Már önállóan bérelsz egy albérletet magyar barátaiddal közösen, és autószerelőnek tanulsz. Anyagilag is kezdesz egyenesbe jönni.

#11 Baha

31 éves házas nő vagy, a férjed kanadai állampolgár. Menekültként élsz Magyarországon. Férjeddal ugyanannak a keresztény egyháznak vagytok a tagjai. Felvetted te is a keresztény vallást, amit a családod nem nézett jó szemmel és a megtorlástól tartva elmenekültél. Családod egyetlen tagjával sem tartod a kapcsolatot. Anyagilag a férjed támogat, nagyon szeretnél mihamarabb hozzá költözni, ez azonban hivatali nehézségek és a magyar jogszabályok miatt nem lehetséges. Sajnos nagyon rossz lelkiállapotban vagy és – bár lehetőség van folytatni a tanulmányaidat – nem nagyon tudsz koncentrálni. Próbálsz munkát találni, de nincsenek tapasztalataid: egy hostelben helyezkedsz el, de ott csak rövid ideig dolgozol, mert túlságosan megterhelő számodra a munka, illetve úgy érzed, hogy a munkahelyi közeg sem befogadó.

06

gyakorlat

TUDATOSÍTÓ TÖRTÉNETMESÉLÉS

Résztevők létszáma

8-20 fő

Időkeret

40-90 perc

Kinek ajánljuk?

Olyan szakembereknek, akik munkájuk révén találkoznak vagy találkozhatnak menekültekkel.

Eszközigény

- Esetleírás részenként külön lapon vagy projektoron

A gyakorlat célja

Egy konkrét eseten keresztül tapasztalják meg a résztvevők a segítő folyamat különféle aspektusait és ezáltal tudatosabban tekintenek a potenciális sérülékenységi kontextusokra.

Tréneri tippek

Érdeemes lehet úgy alakítani a kiscsoportokat, hogy különféle tapasztalatokkal rendelkező résztvevők legyenek együtt. A visszajelző kört mindig másik kiscsoport kezdje. Ha vontatottá válik a gyakorlat, akkor ki lehet hagyni részleteket, vagy úgy, hogy a tréner összefoglalja a történéseket, vagy úgy, hogy csak elolvaszák a résztvevők.

Leírás

A tréner kiscsoportokat alakít, és elmondja, hogy egy esetet fognak feldolgozni oly módon, hogy részletekben fognak információkat és feladatokat kapni. Több lehetőség van levezetni ezt a gyakorlatot. A cél mindenképp az, hogy esetrészletről, esetrészletre haladjunk az alábbi leírás szerint. Az egyes esetrészleteket darabonként is lehet használni.

Hasznos, ha először egyéni feladatként gondolják végig a résztvevők a kérdéseket, és utána osztják meg kiscsoportban a tapasztalataikat a kérdések mentén! Miután megbeszélték a tapasztalataikat, benyomásaikat, a nagy körben minden részlet után a csoportból egy szószóló összefoglalja a kiscsoport tapasztatait.

...

Esetrészletek

1. esetrészlet (kiosztásra vagy kivétítésre)

Turdush (31) a családjából elsőként érkezik Magyarországra egy épülőfélben lévő lakás tulajdonosaként. Férje (37) és lánya (9) ezután érkeztek, családi együttélés biztosítása célú tartózkodási engedéllyel rendelkeznek. A tartózkodási engedélyüket egy ügyvéd ismerősük intézte. Azért keresik meg a civil szervezetet, ahol dolgozol, mert a kislánynak iskolai segítségre van szüksége.

Kérdések az esetrészlet feldolgozásához

- Mit teszel?
- Milyen információk szükségesek ahhoz, hogy a következő lépést meghatározd?
- Kire tudsz támaszkodni? (intézmények, személyek)

2. esetrészlet (kiosztásra vagy kivétítésre)

A szociális munkás önkéntest keres a kislánynak, aki heti rendszerességgel támogatja a tanulásban, eközben Turdush jár a civil szervezet női klubjába addig, amíg terhes nem lesz. Az önkéntes jó kapcsolatba kerül a családdal. Közben az esetgazda szociális munkás munkahelyet vált és átadja az ügyet azzal, hogy nincs tennivaló, csak időnként „rá kell nézni” a mentorálás folyamatára. Turdush váratlanul azzal a kéréssel jön be az új segítőjéhez, hogy lakhatási krízisben vannak, ezért sürgős segítségre szorulnak.

Kérdések az esetrészlet feldolgozásához

- Ha ezzel a helyzettel szembesülsz, mi az, amit először teszel?
- Milyen információk kellenek ahhoz, hogy hatékonyan tudj segíteni?
- Mire szerződsz Turdushsal/kell-e újra szerződni?

3. esetrészlet (kiosztásra vagy kivétítésre)

A szociális munkás szerint a nemzetközi védelemben részesítés (menekült vagy oltalmazott státusz) közelebb vinné őket a problémáik megoldásához, amit többször is visszajelez a családnak. A család ujjur (üldözött kínai kisebbség) származása miatt esélyes lenne nemzetközi védelemre, de ettől a lehetőségtől elzárkóznak, mert elképzelésük szerint állandó tartózkodási engedélyt fognak kapni. Később derül ki, hogy Turdush egy közeli rokona nem engedi, hogy menedékkérelmet adjanak be, mert attól tart, hogy ezzel kockáztatja egy üzleti befektetését.

Kérdések az esetrészlet feldolgozásához

- Milyen intervenciók lehetségesek? Segítőként mit teszel?
- Milyen információk kellenek ahhoz, hogy a megfelelő döntést hozd?
- Kire támaszkodsz?

4. esetrészlet (kiosztásra vagy kivetítésre)

A szociális munkás felajánl egy beszélgetést a szervezet jogi tanácsadójával a helyzet tisztázása céljából, de ezt is elutasítják. Közben egy másik szervezet is kapcsolatba kerül a családdal. A család egyetlen jövedelme az apa fizetése. Mivel többször is munkahelyi balesetet szenved, nincs pénzük sem gyógyszerekre, sem élelmiszerre. Első körben lakhatási támogatásért keresik fel a szervezetet. Az azonnali krízis elhárítása érdekében egy havi lakbérüket a szervezet állja. Később iskolaszerekkel, élelemmel, pelenkával, gyógyszerek beszerzésével is segítik a családot. A kislányt önkéntes segítők támogatják. Kiderül, hogy a gyerekeknek és a szülőknek sincs egészségbiztosítása és a – már Magyarországon született – csecsemő nem fejlődik kellőképpen.

Kérdések az esetrészlet feldolgozásához

- Mit teszel?
- Milyen információk kellenek ahhoz, hogy megfelelő döntést hozd?
- Kire támaszkodsz?

5. esetrészlet (kiosztásra vagy kivetítésre)

Turdush csak a férj orvosi ellátása, a kislánya tanulásának támogatásában és a lakhatási nehézségeikben kér segítséget. Ennek ellenére a szociális munkás több ügyet azonosít be, felhívja rá Turdush figyelmét, hogy azokkal is foglalkozni kellene. Turdush nem tekint úgy rájuk, mintha azok problémát jelentenének. A család leginkább azzal a szervezettel együttműködő, amely pénzübeli támogatást és tárgyi adományokat is nyújt. A szociális munkással csak akkor találkoznak, ha időpontra hívja be őket. A szociális munkás és Turdush közti bizalom idővel kialakul. Ennek ellenére a család bizonyos információkat nem mond el. Sok egyéb támogató és segítő veszi körül a családot és a különböző irányból érkező ellentétes információ miatt nehézkes a közös munka. Turdush mindig a legkönnyebb irányt választja, és a számára legkedvezőbb tanácsot követi. Nehéz őket az ügyeik kapcsán aktívvá tenni.

Kérdések az esetrészlet feldolgozásához

- Hogyan lehet hatékonyabbá tenni az együttműködést a családdal?
- Mi lehet a nehézsége annak, hogy ennyi segítő van a család körül?
- Mit tennél annak érdekében, hogy a szülők motiváltabbá váljanak a saját ügyeik intézésében?

07

gyakorlat

BIZTONSÁGOS KERETEK

Résztvevők létszáma

4-20 fő

Időkeret

30-60 perc

Kinek ajánljuk?

Olyan szakembereknek, akik munkájuk révén találkoznak vagy találkozhatnak menekültekkel.

Eszközigény

- Tér, ahol a párok hallótávolságon kívül ülhetnek le
- Szerepkártyák (lásd a feladat leírásban)

A gyakorlat célja

Annak tudatosítása, hogy a sérülékenységet katalizáló alaphelyzet nem mutatkozik meg direkt módon. A segítő különböző verbális, non-verbális eszközöket és kulturális tudást próbál ki annak érdekében, hogy egy biztonságos közeget teremtsen. A szerepjáték feldolgozása mélyebb önreflexióra is lehetőséget biztosít.

A segítők a „személyiségükkel is dolgoznak”. Erre az eszközre olyan módon is figyelemmel kell lennünk, mint ami egy sérülékeny kontextus egyik eleme lehet, pozitív, de akár negatív irányba is befolyásolhatja a helyzet alakulását. A leginkább ez az, amit a segítő valóban kontrollálni, befolyásolni tud.

Tréneri tippek

A szerepjáték feldolgozása során figyelni kell arra, hogy ne maradjon kudarcézés azokban, akik nem tudják sikerrel zárni a játékot. Nagy az esélye a bevonódásnak, ezért hangsúlyos a játék lezárása, kilépés a szerepekből.

Leírás

Az alábbi leírás csak a gyakorlatot vezető személynek szól. Ezeket az információkat nem osztjuk meg a résztvevőkkel, hogy ne áruljunk el olyan részleteket, amiket nekik kellene felfedezniük a játék során.

A gyakorlat célja, hogy a segítő szerepben lévő ember egy szituációs játékban kipróbálhassa, hogyan tud a kérdéseivel, mondataival biztonságos és bizalmas közeget létrehozni, ahhoz, hogy a beszélgetőtársa el merje mondani számára homoszexuális identitását. A gyakorlat azzal az indirekt céllal is végezhető, hogy a résztvevők pontosabb képet kapjanak egy „rejtőzködő” és magasan sérülékeny (külföldi meleg identitású egyetemisták) csoport helyzetéről.

- A játékot lehetőség szerint azonos nemű párokban játsszuk.
- A segítő ember szerepét vivő játékos vakon indul, nem tudja, hogy pontosan milyen helyzettel van dolga. A lényeg, hogy úgy tudja a szerepét alakítani, hogy a játékostárs számára eljőjön ez a pont, amikor ki meri/tudja mondani, hogy meleg. Figyelni kell rá, hogy a játék előzetes ismertetésekor ezt a részletet ne leplezze le a gyakorlat vezetője.
- A párok mindenképpen hallótávolságon kívül beszélgessenek egymással. (Aláfestő zene segít, ha csak kisebb tér áll rendelkezésre.)
- Fontos kiemelni, hogy a szerepjátéknak két alaphelyzete van. Először egy telefonbeszélgetés, majd egy élő találkozó. Hívd fel a játékos párok figyelmét erre. A telefonbeszélgetésben elég, ha a találkozót tárgyalják le, majd ugorjanak át a személyes találkozó helyzetére.
- Két különböző szerepkártya van minden pár számára

Első lépésben segítőkre és segítettékre osztjuk a csoportot, majd röviden(!) elmondjuk a játék bevezetését. Az alábbi instrukció szó szerint is használható.

A két csoportnak kiosztjuk a szerepkártyákat, és a csoportdinamikához igazítva 5-6 percet adunk a szerep megismerésére.

A feladatot párokban végzik a résztvevők. 10 percet adunk a szerepjátékra, majd közösen dolgozzuk fel az élményeket.

A most következő szerepjátékban párban fogtok részt venni. Egyikőtök segítő szerepben lesz, a partner pedig a segítséget kérő szerepét veszi fel. A szerepkártya szerint játszatok, ezért ezt többször figyelmesen olvassátok el, kövessétek a benne szereplő instrukciókat. A szerepkártya csak az alaphelyzetet határozza meg, ezen kívül bátran alakítsátok a szerepeiteket saját belátásotok szerint. A játék egyik célja a segítő részéről a biztonságos keretek megteremtése.

...

A feldolgozást segítő kérdések

Milyen volt ezt a szerepet eljátszani?

**Voltál már hasonló helyzetben?
(A kérdéseidnek nagy befolyása volt / nehéz volt segítséget kérni.)**

Volt-e segítői prekoncepciód a problémáról?

Mi volt az a pont, ami megkönnyítette, hogy beszélj a meleg identitásról?

Sikerült beazonosítanod olyan területeket, ahol a kultúrák közötti különbségek befolyásolták a kérdéseidet/ válaszaidat?

Szerepjátékhoz leírások

A SEGÍTŐ (szerepleírás)

Segítő helyzetben vagy. Lehetsz osztálytárs, munkatárs, szociális munkás, tanár. Jalil már egy éve ismered, apróságokban (hivatalos ügyintéзések) kért eddig tőled segítséget, és közösségi programokon is voltak már együtt. Az alábbiakat tudod róla: 23 éves, Afganisztánból érkezett Magyarországra egy olyan tartományból, ahol folyamatosak a harcok a szövetségesek és a tálibok között. A napi áramellátás akadozik, a szövetségesek bármikor bombázhatnak, a város életét pedig elnyomó iszlamisták irányítják. Jalil már ebben nőtt fel, számára ez a „normalitás”. Szeretettel tekint a hazájára, és hiányzik neki a családja, ugyanakkor tudja, hogy soha nem akar hazatérni – aki egyszer onnan el tudott jönni, már nem megy vissza. Programozónak készül egy budapesti egyetemen. Bár angol nyelvű képzésre jár, egyre jobban beszél magyarul is. Nemrég még egy neves magyar startup-nál volt fizetett gyakornoki állása, de állandó munkahelyet nem kapott. Többször beszéltek már arról, hogy nem akar majd a tanulmányai után hazatérni, és Magyarországon képzei el a jövőjét. Ilyenkor mindig elmondtad neki, hogy legalább fél évvel a tanulmányi tartózkodási engedélyének lejártá előtt már el kell kezdeni azon dolgozni, milyen úton maradhat itt.

Ezen a ponton indul a szerepjáték: Telefonon hív fel téged, azzal, hogy szeretne veled személyesen találkozni, mert valamit mondani akar, és a segítséged szeretné kérni. Ilyenkor az alaphelyzet az, hogy munkaidőn belül megbeszéltek egy időpontot, ha szükséges, akkor tolmácsot is bevonsz.

Az első feladatod az, hogy egy találkozót egyeztess Jalillal. Miután ez megvan, akkor már a személyes találkozóban beszélgettek tovább a konkrét helyzetről. A feladatod az, hogy olyan kérdéseket tegyél fel neki, ami megkönnyíti neki, hogy bizalommal elmondhassa helyzetét, így te hatékonyan tudj segíteni.

A SEGÍTSÉGGÉRŐ (szerepleírás)

Jalilnak hívnak. Már egy éve ismered XY-t. Alapvetően megbízol benne, apróbb ügyintéзésekben szoktad kérni a segítségét, több olyan közösségi programon is részt vettél már, amit Ő szervezett. Tudja rólad, hogy 23 éves vagy, Afganisztánból érkezett Magyarországra egy évvel ezelőtt egy olyan környékről, ahol rendszeresen fellángolnak a harcok. Az áramellátás naponta akadozik, a szövetségesek bármikor bombázhatnak, a városod életét pedig elnyomó iszlamista pártok irányítják. Ebben nőttél fel, számodra ez a „normalitás”. Szeretettel tekintesz a hazádra, és hiányoznak a családtagjaid, ugyanakkor tudod, hogy sosem akarsz hazatérni – aki egyszer onnan el tudott jönni, már nem megy vissza. Programozónak készülsz egy budapesti egyetemen, diákvízummal tartózkodsz Magyarországon. Bár angol nyelvű képzésre jársz, egyre jobban beszélsz magyarul. Nemrég még egy neves magyar startup-nál volt fizetett gyakornoki állásod, de állandó munkahelyet végül nem sikerült ott kapnod. Fontos: mindössze a fentieket tudja rólad XY.

A szerepjátékban XY nem tudja rólad, hogy bajba kerültél, és nem tudod, mitévő legyél. Az elmúlt fél évben elhanyagoltad az egyetemi tanulmányaidat, a vizsgákra már be sem mentél. Mivel nem teljesítetted a szükséges számú kreditet, az egyetem Tanulmányi Osztályáról kaptál egy értesítést, hogy megszűnt az ösztöndíjad, és ha szeretnéd megtartani a hallgatói státuszod, akkor magadnak kell állnod a tandíjat és egyéb költségeidet. Ez teljességgel lehetetlen számodra.

Az egész háttérben az áll, hogy homoszexuális vagy. Ezt már rég tudod, de a hazádban senkinek sem merted elmondani, mert szinte biztos, hogy megölnének ezért. Természetesen ezt a magyarországi afgán barátaid vagy diáktársaid sem tudják. Nem tudhatják meg! Az elmúlt időszakban a meleg identitásoddal való ismerkedés volt számodra a legfontosabb. Minden gondolatodat ez kötötte le, illetve a gyakornoki munkád. Az egyetemi ösztöndíj számodra egy „menekülési lehetőség” volt Afganisztánból. Valójában nem igazán érdekel a programozás sem. Tudod, hogy ahhoz, hogy XY segíteni tudjon neked a tanulmányi státuszod körül kialakult krízishelyzetben, el kell neki mondanod, hogy meleg vagy. Ezt senki más nem tudja rólad a magyar meleg ismerőseiden és a párodon kívül, akivel össze is költöztél miután el kellett hagynod az ösztöndíjasok kollégiumát.

A szituációs játék első felvonásában Te keresed telefonon XY-t, hogy egy személyes találkozót kérj tőle. XY-nak vannak afgán barátai és munkatársai, ezért olyan helyen szeretnél vele találkozni, ahol mások nem hallanak majd benneteket.

A situációs játék folytatásában remélhetőleg egy külső, szabadtéri, illetéktelen fűlektől távoli helyen vagytok. Úgy érkezel erre a beszélgetésre, hogy őszintén elmondod a helyzeted, mert alapvetően bízol XY-ban, és segítségre van szükséged. De... Elmondod, hogy „kirúgtak” az egyetemről, és tovább hebegsz-habogsz. Érződik, hogy valami van a háttérben, amit nem tudsz kimondani. Sérülékeny vagy, keresed a szavakat, elbizonytalanodsz. Próbálsz nekifutni, de el-elhallgatsz. Szükséged van rá, hogy XY jól kérdezzen, hogy a kérdéseivel bizalmas, felszabadító légkört teremtsen. Amikor úgy érzed, hogy ez létrejött, akkor megosztod vele, hogy meleg vagy.

JEGYZETEIM

[illegible]

08

gyakorlat

SÉRÜLÉKENYSÉG
EGY ÉLETÚTBAN

Résztevők létszáma

3-10 fő

Időkeret

60 perc

Kinek ajánljuk?

Szakembereknek, és külső érdeklődőknek egyaránt. A célcsoporttól függően változhatnak az elvárható eredmények a gyakorlat reális célkitűzései.

Eszközigény

- Körben elhelyezett székek
- Post-it-ek
- Filcek
- Szerepkártyák (lásd 66. old.)

A gyakorlat célja

Egy menekült nő életútjának komplexebb megismerése, „egyszerű” tudásszerzés. A sérülékenység komplexitásának, spirál-szerű működésének azonosítása, a különböző potenciális sérülékenységi kontextusok tudatosítása. Lehetséges beavatkozások meghatározása. Szakmai viták indítása egy konkrét eset kereteinek ismeretével.

Kutatásunk és eseteírásaink egyik fontos metszéspontja volt annak tudatosulása, hogy a magyar viszonyok között egy sérülékenységi kontextus szinte sosem egyedülálló jelenség, hanem több, összekapcsolódó tényező alakítja a menekültek élethelyzeteit. Ezeket ritkán, szinte sosem láthatjuk egy, egységes képben

Tréneri tippek

Az olvasás, értelmezés, feldolgozás időigényes. A szöveg sok dimenzióból megközelíthető, a trénernek érdemes kiemelten figyelnie az időkeretek tartására. A gyakorlat előtt vagy után szükséges a sérülékenységi kontextus koncepciójának megtárgyalása, a közös fogalmi készlet kialakítása.

Leírás

Núrral hosszú interjút készítettünk menekülésének körülményeiről, az úton eltöltött időről, családjáról, vágyairól, és arról, hogyan áll magyarországi integrációja. Az alábbi szöveg angol nyelvből került fordításra, a szerkesztés során minden olyan pontot anonimizáltunk, megváltoztattunk, ami alapján beazonosítható lenne Núr valós kiléte. Azonban története, annak időbeli sorrendje, eseményeinek súlya egy Magyarországon élő menekült nő hús-vér élethelyzeit mutatja.

Az interjút szerkesztettük nyelvileg érthetőbbé tettük. A csapongó szövegből kivettük a kérdéseket, ismétlődéseket, rosszul értett mondatokat, valamint a részeket, ahol Núr sírva fakadt és érthetlenné váltak a szavai. Ez az interjúnak tulajdonképpen egy „interpretációja”, az olvasó már csak a szikár információkat látja, azokra koncentrálhat. Egy élő beszélgetésben sok egyéb körülmény van, ami elsősorban segítheti, vagy ritkábban éppen akadályozhatja a megértést.

A szöveg, vagy egyes részletei szabadon használhatók más feladatoknál. Új gyakorlatokat inspirálhat, illetve önmagában is fontos tudásanyag.

Gyűjtsék ki az összes olyan helyzetet Núr életéből, ahol sérülékeny kontextust detektálnak. Mondják el, hogy az Ő jelenlegi segítői pozíciójukból mely típusú sérülékeny kontextussal szoktak találkozni, illetve, hogy melyik az a helyzet Núr életében, ahol csökkenteni tudnák vagy épp meg is tudnák szüntetni a sérülékeny kontextust. Azt is mondják el, hogy milyen egyéb feltételei vannak a sérülékeny kontextus megszűntetésének, csökkentésének.

Először is, arra szeretnék megkérni, hogy mutakozz be. Ki vagy, mivel foglalkozol?

Irakból, Moszulból származom, és 2010 óta élek Magyarországon. Három gyermekem van, akik még velem élnek.

A nagyfiam tizennyolc éves, a kislányom pedig nyolc. Egy arab üzletember pizzázójában dolgozom a konyhán és eladóként is. Nagyon nehéz ezt a munkát csinálni, mert korán kezdek, és sokáig dolgozom. Nincs, aki helyettem kísérje a gyermekeimet, és mivel a lányom és a kisgyermekem még kicsik, iskolába és óvodába kell vinnem őket. A munkahelyem a XI. kerületben van, nagyon messze onnan, ahol lakunk.

Este, amikor hazaérünk, akkor csak arra van erő, hogy lefekszünk a gyermekeimmel. Reggel több időre lenne szükségem, hogy elintézzem a fontos dolgokat. Ez a helyzet mostanában nagyon nehéz számomra.

Otthon Moszulban újságíró voltam, azaz fotóriporter. Magyarországon először tankarítónőként dolgoztam egy étteremben. Most már beszélek egy kicsit magyarul, ezért előléptettek, így már a konyhában dolgozom, ahogy mondtam. Nehéz Magyarországon élni. Tartom a kapcsolatot az iskolával és az óvodával. De egyedül vagyok a gyermekeimmel, nem tudok félretenni, és nem segítenek ebben. Az iskolában fizetem az étkezést, és ha néha vannak programok, azt is, és az óvodában is fizetek. Ezt sokszor nem tudom kigazdálkodni.

2007-ben jöttem el otthonról. Az egy nagyon nehéz év volt Moszulban. Egy évvel korábban erősödtek meg újra a

helyi Iszlamisták, a női újságírók helyzete sok szempontból nagyon nehéz lett, főleg a női fotóriportereknek. Nem volt jó nőként létezni, az iszlamista aktivisták nem szerették, ha egy nő független, férfiaknak dolgozik – vagy nem is tudom – nemzetközi, amerikai, európai hírügynökségeknek.

Azt mondják erre, hogy ezek az emberek nem muszlimok, hanem káfirok, azaz hitetlenek. Én a Reuters-től kaptam a fizetésem, amire az iszlamisták azt mondták, hogy ez haram, bűnös pénz. Kétszer vagy háromszor történt, hogy reggel, amikor felébredtem, a saját lakásomban az asztalomon fenyegető levelet találtam. Nem a postaládában, hanem bent az asztalomon. Azt írták, hogy, ha szeretnék életben maradni, és ha szeretném, hogy a gyermekeim életben maradjanak, akkor ne dolgozzak tovább a külföldieknek.

Eluralkodott rajtam a félelem, sehova sem engedtem a gyerekeimet, csak iskolába, és onnan rögtön haza. Minden reggel, amikor elindultak, arra gondoltam, hogy nem jönnek haza többet.

Ekkor harminchat éves voltam, az édesanyámat és az édesapámat is támogattam, ezért nem volt sok pénzem vagy megtakarításom. Fogtam a legkisebb fiamat, Alit, aki nyolc éves volt, és kiszöktem Moszulból. A nagyobb gyerekek a szüleimmel maradtak, ott vártak rám. 2007-ben érkeztem meg Európába, Magyarországon 2010-ben kaptam menekült státuszt. Miután ez megtörtént az otthon maradt gyerekeimnek családegyesítést kértem, hogy utánam jöhessenek. Ez sikerült is. Azóta a nagyok

már nem itt élnek, Ausztriába költöztek, csak a legkisebb maradt velem, akivel eljöttem otthonról.

A gyerekek, miután utánam jöhettek, egész idő alatt a bicskei menekülttáborban voltak, és nem tudtak iskolába járni. Nagyon sok rossz tapasztalatot szereztek Bicskén arról, hogy milyen élet várhat rájuk Magyarországon. Amikor elmúltak tizennyolc évesek, el is mentek az országból.

Tartod velük a kapcsolatot?

Csak telefonon tartjuk a kapcsolatot, nem tudom meglátogatni őket. Az elmúlt hat évben összesen egyszer, csak nagyon röviden, két napra tudtam elmenni hozzájuk. Az egyiküknek esküvője volt, azon már nem lehettem ott. Szabadságot akartam kérni a főnökömtől, azt mondta, hogy most sok a munka, ha most elmegyek, akkor nem dolgozhatok ott. Nem lehettem ott a lakodalmon. Ugyanez történt, amikor a másik beteg lett, és látogatni szerettem volna. Legalább annyi van, hogy nem drága a telefon, tudom fizetni, akkor beszélünk, amikor csak tudunk. Szerencsére azóta már a szüleim is biztonságban vannak, ők is féltek, de sikerült őket kihozni Irakból.

Körülbelül egy évet Törökországban töltöttem és hét hónapot vártam Bulgáriában, hogy ide jöhessek. A kisfiammal voltunk kettesben, senkit sem ismerünk. Ez néha nagyon nehéz volt, de legalább együtt voltunk. Amikor Bulgáriát elhagytuk, egy nagy csoportban voltunk, és embercsempészek vezettek minket. Csak én voltam nő, és nagyon sok pa-

kisztáni, afgán és afrikai ember volt, mind férfiak. És ezek az emberek végig segítettek cipelni a kisfiamat. Hosszú volt az út, sok-sok gyaloglás, hosszú napokon keresztül. Bujkálás az erdőben, várakozás. Rendőrökkel először például Magyarországon találkoztam. Addig csak éjszaka gyalogoltunk, és nappal az erdőben bújtunk el. Ez legalább két hónapig tartott. Azt sem tudom, hogy Románia vagy Szerbia felől érkeztünk. A csoportunk szétszaladt és a rendőrök engem és még néhány másik embert megfogtak és először Debrecenbe szállítottak. Engem nem vertek meg, de volt olyan férfi, akibe többször belerúgtak a rendőrök. Nagyon dühösek voltak, mindenkit megbilincseltek, kiabáltak velünk. Nagyon sírtam, és kértem, hogy engedjenek el, nem szeretnék Magyarországon maradni. De kényszerítettek rá, hogy leadjam az újlényomatot, így bekerültem a rendszerbe.

Azután három hónapot voltam Debrecenben. Volt egy papírom a nevemmel, és egy pecséttel, azt sem értettem, hogy mi van ráírva. Mindenhol ezt kellett használni, akkor, ha ki akartam menni a táborból, ha ebédet osztottak a kávéban, ha üzenetet akartam küldeni az internetszobából. A gyerekeknek iskolába kellett volna járnia, de még csak ígéretet sem kaptam erre, hogy mikor lehetne. Nem szerettem itt lenni, ezért tovább mentem Svédországba. Már két éve éltem ott, amikor kaptam egy papírt, hogy Magyarország szeretne engem, a bevándorlási papírjaim ott rendben vannak, és hogy térjek vissza családommal együtt.

Pedig jó életünk volt, én egyetemre járhattam nyelvet tanulni, és a fiamat is hamar beiskolázták és nem csak svédül, hanem angolul is tanult. Normális háiban laktunk, volt két szobánk, és aztán mégis két év után deportáltak Magyarországra.

Miután visszajöttem, még két évig vártam a magyar hatóság döntésére, közben végig Debrecenben voltam. A bevándorlási hivatal az első válaszában azt mondta, hogy nincs szükségem védelemre, és hogy visszaküldenek Irakba. Azt mondták, hogy felveszik a kapcsolatot az iraki konzullal és csinálnak nekem útlevelet, és adnak jegyet, és visszamegyek Moszulba. Erre csak azt tudtam mondani, hogy rendben, megvárom a jegyet és az útlevelet és nem tudom..., visszamegyek Irakba. Belefáradtam már nagyon ebbe az egészbbe. Két évet Svédországban éltem nagyon jó helyzetben. Ezek után azt gondoltam, hogy jobb meghalni otthon, mint itt maradni. Ugyanakkor az otthon maradt gyerekeim mindig azt kérdezték „Mama, mikor kapsz státuszt, mikor jöhetünk hozzád”. Nem tudtam, hogy mit mondjak nekik, amikor kiderült, hogy elutasították a kérelmem, és vissza akarnak küldeni. Az elkeseredésemben úgy tűnt, hogy itt maradni rosszabb. Most csak egy gyerek volt velem, de ő sem járhatott iskolába, arra gondoltam, hogy mi lesz, ha még három gyerek idejön, és itt lesznek velem a táborban. Az útleveletem és a repülőjegyemet vártam, amikor szóltak, hogy mégis teljes menekült státuszt kaptam. Nem is tudom, hogy akkor boldog voltam-e vagy szomorú. Csak arra

emlékszem, hogy sírtam. Két nagyon jó emberrel kerültem kapcsolatba, egy ügyvéddel és egy szociális munkással, ők ajánlották fel, hogy segítenek idehozni a gyerekeimet. Sikerült, de ez az időszak is nagyon nehéz volt számomra. Átköltöztettek minket Bicskére és ott várakoztunk nagyon sokáig, amíg a családdegysítés és a gyerekeim jogi eljárása is befejeződött. Ez két évig tartott, végig Bicskén voltunk.

Ekkoriban én a táborban voltam, Bicskén. Ezután még sokáig voltunk Bicskén a táborban. Ebben az időszakban sem jártak a gyerekeim iskolába. Összesen négy vagy öt gyerek volt a táborban, járt hozzájuk egy nő, akivel egész nap játszottak, azt mondták „ez az iskola”. A nagyok értették ezt a helyzetet, azt mondták, hogy Moszulban egy év alatt egy osztályt haladtak előre, itt pedig csak játék van. Nincs iskola, nincs tanulás és nincsenek osztálytársak. Azt mondták a gyerekek, hogy nincs jövőjük, és más emberekkel együtt tovább mentek Ausztriába. Csak eszel, alszol, felállsz, eszel, és az idő csak telik. Nem szerettek itt lenni. Most már úgy gondolom, hogy ha ekkor elmentem volna a gyerekeimmel, az jó lett volna. De nem mentem, hanem maradtam, mert úgy gondoltam, hogy a munka itt sem más, mint bármelyik másik országban. Most már látom, hogy ez rossz gondolat volt. Én már akkor dolgoztam, amikor a kis lányom még csak három hónapos volt. A menekülttáborban mosogattam. 2011 óta dolgozom, egy napom sem szabad, állandóan dolgozom. A családom, a bá-

tyám, és egy másik nagybátyám, aki Belgiumban van, azt mondta, hogy, ha így dolgoznék ott, akkor milliomos lennék.

Miután státuszt kaptam, elfogadták a családegyesítési kérelmem, majd a gyerekeim is megérkeztek és az Ő ügyük is befejeződött, már nem maradhattunk Bicskén. Én kérdeztem tőlük, hogy a két kicsi gyerekemmel hova menjek innét? Azt mondták, hogy támogatással és lakásszerzésben a Református Misszió tud segíteni. Gondoltam, hogy legjobb lenne Budapestre költözni, mert ez munkalehetőséget és a fiamnak iskolát jelenthet. Hamarosan Bicskére jött egy csapat a Református Missziótól és interjút készítettek velem. Azt mondták, hogy várjak. Kettő vagy három hónap után visszatértek, és kiköltözhettem. Ekkor Ali már tizenhárom éves volt. Illetve a kis Sarah, Ő már itt Magyarországon született, épp mielőtt elfogadták volna a menekültkérelmem.

Sarah Svédországban fogant. Még jóval korábban Moszulban elváltam a férjemtől, egyedülálló anyaként menekültem el. Ezt még nem meséltem el, de amikor megérkeztem Svédországba, rosszul lettem az utcán, és elájultam. A kórházban tértem magamhoz, a sok aggódástól a gyomrommal történt valami baj. A kórházban találkoztam egy idősebb nővel, az Ő családja is iraki volt. Ő mondta, hogy van egy unokaöccse, és örülne, ha megismerkednénk, és ha megkedveljük egymást, össze is házasodhatunk. Akkor egyáltalán nem gondolkodtam ilyesmin. Nem voltam kész rá, hogy igent vagy nemet mondjak. Annyit válaszoltam csak,

hogy beszélni fogok az Irakban maradt családommal és ha a gyermekeim és az apám is azt mondja, hogy rendben van, akkor találkozhatunk. Ilyen dologban a szülőknek is kell a beleegyezése.

Miután beszéltem az apámmal, azt mondta, hogy Svédországban még nem fogadták el a kérelmemet, és lehet, hogy vissza kell mennem Magyarországra, ezért jobb, ha nem házasodom meg. Szerintem jó, hogy beszéltem erről az apámmal, és a gyerekekkel. Arra is figyelmeztettek, hogy még ennek a férfinak sem fogadták el a kérelmét Svédországban. De Ő viszont azt mondta, hogy ha nekem vissza kell mennem, Ő akkor is jön velem. Fáradt voltam és egyedül éreztem magam, ez a férfi pedig melletttem volt, és mindenben segített. Újra beszéltem az apámmal, elmondtam ezt is, hogy ha vissza kellene mennem Magyarországra, akkor a férfi is jönne velem. Aztán, hogy nem gondolom, hogy egy nő, egyedül egy nő. Erre az apám azt válaszolta, hogy nincs a helyemben, rám bízva a döntést. Ha azt gondolom, hogy jobb lesz nekem, akkor Ő is beleegyezik a kapcsolatba.

Néhány hónappal később összeházasodtunk ott Svédországban, de csak hat hónapig éltünk együtt, mert elvesztettem. Meghalt. Balesetet szenvedett, leesett egy állványról. Én ekkor két hónapos terhes voltam, a rendőrök, orvosok azt mondták, hogy ha nem szeretném megtartani a babát, tudnak segíteni. Újra beszéltem a szüleimmel, azt mondták, hogy már a baba ember, mert van szíve. A férjem halála után nem sokkal megkaptam a papírt, hogy vissza kell térnem

Magyarországra. Sarah már itt született. 2017-ben megházasodtam egy másik arab férfival. A munkahelyemen találkoztam vele, együtt dolgoztunk. Egyedül nagyon nehéz. Neki is nehéz volt, mindkettőnknek szüksége volt valakire. Ő pedig Sami, a legkisebb gyerekem apukája. Így élünk együtt, a fiam, akivel Irakból menekültem el a lányom Sarah, akinek meghalt az apukája, és Sami. Másokkal, barátokkal szinte semmi kapcsolat. Illetve van egy barátom, de vele élőben nem tudok találkozni. Elmenni valami helyre, vagy ilyesmi nem tudunk, csak telefonon beszélünk, mert másra nincs időm. Nincs időm, mindig dolgozom. Most csak azért tudok veled dolgozni, mert épp ünnep van, és zárva az étterem.

Szombat vagy hétfő? Minden nap dolgozom, nincs időm a barátokra és a családra sem. Az életem csak munka, alvás, munka, alvás. Ha nem dolgozom ennyit, egyszerűen nem tudom eltartani a gyerekeimet.

A férjem segít, de nem adja nekem oda az összes pénzét, amit munkával keres. A gyerekek az én gyerekeim, nem az ő gyerekei, nem vállal felelősséget a többi gyerekért.

És milyen volt a kapcsolatot az első férjeddél még Irakban?

A férjem nem volt rossz ember, de a családja rossz volt. Állandóan bele akartak szólalni az életünkbe. Nem tetszett nekik a munkám, az önállóságom, hogy jobban kerestem, mint a férjem. Azt mondták szégyent hozok a családra. Együtt laktunk egy nagy ház külön részeiben, és

amikor a férjem nem volt otthon az apja és a testvére jöttek hozzám, és mindig ezeket mondogatták, volt olyan, hogy meg is ütöttek. Amikor mondtam a férjemnek, nekem adott igazat, de nem állt ki a családjával szemben. Így nem maradhattam vele. A válás nagyon nehéz volt, de erős voltam, a bíróságig is elmentem, elmondtam, hogy meg is vertek, és végig csináltam. A gyerekek is csak ezért maradhattak velem.

Kérdezhetlek a vallásodról? Vallásos vagy?

Nem tudom. Anyám és apám azt mondta, hogy muszlim vagyok. Nekem nem fontos, hogy muszlim, vagy keresztény. Csak egy ember, és ha segítek másnak, és nem zavarok senkit, akkor jó ember. Úgy gondolom, hogy egy Isten van, aki békét akar és egymást segítő embereket. Én csak ezt tudom, nem tudom, hogy mi van vallás.

Imádkozol?

Nem. Nem hiszem, hogy muszlim vagyok. Látok sok „muszlimot”, akik nem emberhez méltó módon élnek. Látom más vallások hívőit, ők is ilyenek. Úgy gondolom a vallás a szívben van, a szív pedig az Isten. Ha valaki megkérdezi tőlem mi a vallásom, nem tudom, nem ismerem, talán semmi. Irakban két út állt előttem, vagy eljövök, vagy meghalok. Talán nem haltam volna meg, nem tudom. Nehéz erre gondolni, mert ha ott hon maradok, és életben maradok, akkor most minden sokkal jobb lenne. A fiam most tizennyolc éves, ha otthon lennénk, már egyetemre járhatna.

Itt három évet volt Bicskén és nem járt iskolába. Azután negyedik osztályba írátták, de ahhoz már nagyfiú volt. Mindenki kisebb volt nála, nem is szeretett iskolába járni. Csak hatodik osztályig bírta, azóta nem jár iskolába. Azt kérdezte, miért nem maradtam Svédországban, ott biztos másként alakult volna. Közben magától megtanult számítógépeket szerelni, és négy nyelven beszél. Azt mondta nekem, hogy gondol a jövőjére, és doktor szeretne lenni vagy mérnök. Semmiképpen sem pincér. Megkérdezte, hogy „Anya, te mit gondolsz”? Én azt mondtam neki, hogy a pincér jobb, mint a semmi.

A nagyobbik lányom tizenhét éves volt, amikor elment Németországban. Egyedül volt. Nem jó egy iraki lánynak egyedül egy menekülttáborban. Volt egy család, akik azt mondták, hogy van egy nagyon jó fiuk, és feleségül venné a lányomat, hogy ne legyen egyedül a táborban. Ha a fiú várt volna, és én ott lettem volna, akkor talán a lányom iskolába ment volna és aztán egyetemre, de egyedül volt, hát megházasodott. Ez a kicsi lány megházasodott. Most húsz éves, három éve házasságban, de talán jobb neki, mint nekem Magyarországon.

Az én férjem néha nem normális, nem gondol rám, nem gondol a gyerekekre, a közös gyerekünkre. Nem segít, elhanyagol bennünket, minden rám marad. Én pedig csak dolgozom és dolgozom. Egy bizonyos színtről jöttél és egy nagyon más szintre érkezted. Rengeteget dolgozol, de mégis egy helyben maradsz. Csak a fáradtság marad, félretett pénzünk pedig még csak egy utazásra sincs.

És van valaki, akivel tudsz beszélni a problémákról? Vannak testvéreid, nővéreid, bátyáid?

Vannak, de nem tudnak segíteni. Csak Istennel tudok beszélni. Istennel... (sírva fakad).

A kicsi lányomat időben be tudtam íratni iskolába. Nagyon okos gyerek, gyorsan tanul, de mégsem ment neki jól az iskola. Évet kellett mégis ismételni, mert azt mondták, hogy „menekült, még nem tud eléggé magyarul”. De nem ez volt a baj... Fizetnem kellett az ebédpénzt, a sportruhát, a külön táncot, az állatkerti belépőt, a külön angolt. Ez nem ment, de Sarah nem tudta, hogy mi a baj, csak azt érezte, hogy a többi gyerek megy ide is, oda is, csak Ő nem mehet. Nem akarom, hogy úgy járjon, mint a nagy fiam. Nem jó ez így.

Állampolgárságra pályáztam, ez az egyetlen kiút talán, de mostanában nem szeretik, hogy iraki vagyok. Talán járhatnának a gyerekeim jobb iskolába, talán ez egy kicsit megváltoztatná az életem. Nem tudom.

Csak keveset adózom, mert kevés a fizetésem, az ügyvéd azt mondja, lehet, hogy ezért elutasítják az állampolgársági kérelmem. Más tervem nincs, mást nem akarok a jövőtől. Most csak erre tudok gondolni, hogy legalább az állampolgárságot megadhassem a gyerekeimnek, és szabadok lehessenek.

JEGYZETEIM

●

●

●

●

●

●

●

●

●

●

●

●

●

●

09

gyakorlat

SÉRÜLÉKENY MENEKÜLTEK PROFILJA

A sérülékenységi szint számos összefüggés-rendszerben kialakulhat. Az egyén alaphelyzetében, megküzdési stratégiáiban és szociális kapcsolathálójának minőségében fellelhetjük a sérülékenységi szint személyre jellemző speciális kontextusait. A területek, ahol ezek további kereteket kapnak, elsődlegesen szükséglet-alapúak. A sérülékenység sokrétű kontextusa olyan területeken mutatkozik meg a leglátványosabban, mint a jogi státusz, lakhatás, munkavállalás, pszichés állapot, egészségügyhöz való hozzáférés, és kommunikáció kérdésköréi.

Ezek a területek szorosan összekapcsolódnak egymással, és ha egy adott tényező kedvezően alakul – például fenntartható módon és hosszú távon megoldódik a munkavállalás kérdése –, akkor az pozitív változásokat indíthat el más területeken is. A munkahelyi megbecsültség, a nyugodtabb anyagi körülmények kihatnak a lakhatásra, a jogi státuszra, az egészségügyhöz való hozzáférésre, és enyhíthetik a szorongást, a stresszt. A sérülékenységi kontextusok összekapcsolódásában ez a logika fordítottan is igaz. Ha egy területen a különböző kulcs-tényezők sérülékenységgé állnak össze, az feltehetően negatív hatással lesz a többi vizsgált területre is. Például a munkanélküli menekültek lakhatása amíg nem lesz megoldott, állandó szorongásban, bizonytalanságban élnek. Ez a pszichés teher a társadalmi beilleszkedésben, kapcsolatépítésben, nyelvtanulásban is blokkolhatja őket. Így még kisebb esélyük lesz egy önfenntartó életmódra, és állandósul, elmélyül a függésük a segítő szervezetektől. Ezért az alábbiakban menekült háttérű emberek lecsupaszított profiljait közöljük jogi státuszukra, munkavállalásukra, lakhatásukra, egészségügyi és pszichés állapotukra, kommunikációs helyzetükre és családi körülményeikre fókuszálva. Kiegészítésül két olyan profilt is megosztunk, ahol sikeres életutakkal találkozunk. Hiszen a „menekült lét és jogi státusz” könnyen sérülékenységi kontextust teremt (az első elem a negatív spirálban), mégis vannak olyanok, akik ezzel a körülménnyel saját erőből és külső segítséggel sikeresen megküzdöttek.

#1 Akbar és családja

Akbar középkorú muszlim férfi. Fiával, Fariddal 2014-ben menekülnek el Dél-Szudánból, körülbelül egy éve vannak úton, mire megérkeznek Magyarországra. Eközben felesége és kisebbik fia Egyiptomban várják, hogy utánuk jöhessenek.

JOGI HÁTTÉR

Először a magyar hatóságok oltalmazottként ismerik el őket, mivel csak menekültstátusszal lennének jogosultak családegyesítésre, ezért fellebbeznek. Két év telik el, mire sikerrel járnak és menekültként ismerik el őket. Még egy évbe telik, mire a család másik fele is csatlakozhat hozzájuk.

MUNKA VILÁGA

Akbar nem tud sem írni, sem olvasni, mivel soha nem járt iskolába. Korábban egy kisvárosi kifőzdében volt felszolgáló, más munkatapasztalata nincs. Magyarországon csak alkalmi munkát talál, illetve egy kórház konyháján dolgozik fekete mosogatóként nagyon alacsony fizetésért. A munkahelyére hamar beilleszkedik, kollégái és főnöke megkedvelik. Rugalmasan állnak a munkaidejéhez, sokszor elengedik, ha valamit el kell intéznie.

LAKHATÁS

A család másfél évig lakik a Családok Átmeneti Otthonában, miután innen kiköltöznek, folyamatosan lakhatási nehézségekkel küzdenek. Néhány hónapon belül több alkalommal is költözniük kell. Az egyik helyről a másikra való sodródás és tehetetlenség nagyon megterhelő a családnak.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Akbarnál poszttraumás stressz szindrómát diagnosztizáltak. A két évig tartó menekültügyi eljárás, a jogi „huzavona” szétzilálta a család életét, végig hatalmas bizonytalanságban éltek egymástól távol. Faridnak sokszor rémálmai vannak, rendszeresen felriad éjszakánként, és öngyilkossággal kapcsolatos gondolatai is vannak. Egy iskolapszichológus kezdett el vele rendszeresen foglalkozni.

EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

Akbar egészségügyi állapota rossz, és folyamatosan romlik. Egy neurológiai betegség miatt gyakran fáj a lába és műtetre szorulna. Fizioterápiára jár heti rendszerességgel, de a műtétet nem vállalja a hosszú felépülési idő miatt.

KOMMUNIKÁCIÓ

Farid sokszor kerül tolmács szerepbe (a szülei és a külvilág között közvetít), ami miatt hatalmas stressz nehezedik rá és olyan információkról szerez tudomást, amelyeket gyerekként nehezen tud feldolgozni. Akbar kapcsolata a szociális munkással kizárólag az aktuális ügyek mentén zajlik (munkakeresés, orvoshoz kísérés, hivatalos ügyek intézése). Ez a nyelvi korlátoknak tudható be, ugyanis tolmács nélkül nem tudnak kommunikálni.

EGYÉNI ÉLETÚT

Akbart személyes képességei, pszichés és fizikai betegségei a hazai szociális rendszer körülményei között hosszan elhúzva folyamatos sérülékenységi állapotban tartották. Nem volt kitörési pont ebből az összetett kontextusból. Miután felesége és kisebbik fia is megérkezett Magyarországra, továbbra sem tudtak biztonságot teremteni a lakhatás, munkavállalás, oktatás és az integráció más területein. Ezért elutaztak Németországba, amiről azt gondolják, hogy a szociális ellátórendszer mérsékeli majd a kiszolgáltatottságukat, és egy nagyobb, erősebb helyi szudáni diaszpóra részeként könnyebben boldogulhatnak.

#2 Turdush és családja

Turdush 31 éves ujjur származású nő Kínából, aki 2018-ban érkezik meg Magyarországra „egyéb” célú tartózkodási engedéllyel egy épülőfélben lévő lakás tulajdonosaként. Férje és kislánya később érkeznek családegyesítési tartózkodási engedéllyel.

JOGI HÁTTÉR

A családra kitoloncolás vár, amennyiben nem sikerül meghosszabbítani a tartózkodási engedélyüket. Jelenlegi státuszukkal nem jogosultak semmilyen család- vagy szociális támogatásra, sőt más menekültekkel foglalkozó szervezetek anyagi segítségére sem. Külföldiként maguknak kell fedezni magyarországi tartózkodásuk minden költségét. Mivel önerőből képtelenek biztosítani kiadásait, felvetődik a menekültstátuszért való folyamodás, de a család ezt a lehetőséget visszautasítja.

MUNKA VILÁGA

Turdush férje egy kifőzdében dolgozik bejelentés és munkavállalási engedély nélkül. A család egyetlen jövedelme a férj fizetése. Viszont mivel többször is munkahelyi balesetet szenved, alapvető kiadásokra (élelmiszer, gyógyszer, lakbér) sincs pénzük. A férj elzárkózik attól, hogy felépülése alatt Turdush próbáljon meg elhelyezkedni a munkaerőpiacon.

LAKHATÁS

A család lakhatási krízisbe kerül, ami miatt sürgős segítségre szorulnak. Egy tágas albérletben laknak, aminek a költségeit (lakbér és rezsi) nem tudják fizetni, olcsóbb albérletbe nem akarnak költözni. A család folyamatosan reménykedik a „papíron” Turdush tulajdonában lévő lakás elkészültében. Ennek az ingatlanak a jogi körülményei tisztázatlanok. Turdush egyik rokona tartja kezében az ügyet, viszont a Kínában élő ujjurokat sújtó állami diszkrimináció részeként zárolták a bankszámláját, aminek következtében nem tudja kifizetni az építkezés befejezéséhez szükséges összeget.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Turdush depresszióval küzd. Gyakran elkalandozik a figyelme, mélabús és nem igazán szeret kimozdulni otthonról.

EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

Turdush férjét többször éri munkahelyi baleset, de egészségbiztosítás hiánya miatt nem részesül orvosi ellátásban. Fájdalmait „házi” gyógymódokkal próbálják enyhíteni. A későbbiekben Magyarországon született kisfiukkal kapcsolatban is felmerülnek egészségügyi problémák. A család egy magyar orvos-ismerőse fejlődési zavarokat és esetleges epilepsziát diagnosztizál nála. Egészségbiztosítás hiányában megfelelő kivizsgálásra csak később kerül sor, amikor a kisfiúval egy fejlesztő kezd el foglalkozni.

KOMMUNIKÁCIÓ

Turdush jól kommunikál angolul. A bizalom a segítő szociális munkás és Turdush között idővel kialakul, ennek ellenére a család bizonyos információkat nem mond el. Több segítő szervezet és egyéni támogató is segíti a családot, így a különböző irányból érkező ellentétes információk miatt sokszor nehézkes a családdal való közös munka, együttműködés.

EGYÉNI ÉLETÚT

A család ügyeit bonyolítja, hogy Turdush rokona dönt a család jogi státuszával kapcsolatos kérdésekről. Az együttműködés hiánya ebben a kérdésben meghatározó. Mivel nincs elmozdulás, a segítő szervezetek nem tudják tovább támogatni a családot. Az illetékes családsegítő szolgálat is csak a gyerekek fejlesztésében és alkalmanként adományokkal tudja őket támogatni.

#3 Than

Than harmincas éveiben járó, Mianmarból származó egyedülálló muszlim nő, aki politikai üldöztetés miatt 2015-ben a rohingyákat ért támadások miatt kényszerül elhagyni hazáját.

JOGI HÁTTÉR

A magyar hatóságok menekültként ismerik el, viszont a státusz megszerzését követően Franciaországba utazik. Ennek jogi következménye, hogy elveszíti a kedvezményes családdegyesítés lehetőségét, hogy Magyarországra hozhassa két kisgyerekét. Önállóan nem tudja anyagilag fedezni a Bangladesben rekedt gyerekek Magyarországra utaztatását.

MUNKA VILÁGA

A nyelvi korlátok ellenére Than rövid idő alatt talál munkát egy wok étteremben, ahol eleinte elégedettek vele, de később Than megbízhatatlanná válik. Ez a példa a továbbiakban is elkíséri. Általában elmondható, hogy munkahelyein eleinte szeretik, és jól dolgozik, de hosszú távon nem képes megtartani az állását. Ennek hátterében pszichiátriai betegsége áll.

LAKHATÁS

Than eleinte egy társbérletbe költözik, ahol egy idegen, menekült házaspárral él együtt egy kis lakásban. A jelentős életmódbeli különbség miatt gyakori a feszültség közöttük. Végül Than úgy dönt, hogy elköltözik, aminek következtében folyamatosan bizonytalanná válik a lakhatása. Néhány hónapig egy munkásszállón lakik, ahol hamarosan a felhalmozott tartozás miatt azzal fenyegetik, hogy kilakoltatják.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Than feltehetően paranoid skizofréniában szenved. Orvosa szerint nincs betegségstádiuma, ami miatt nem hajlandó hosszú távú kezeléseket részt venni. A folyamatos kiszámíthatatlanság és a poszttraumás stressz tünetei (rémálmok, emléketörések, fejfájás) is rontanak az alapbetegségén. A szerbiai menekülttáborban töltött idő alatt Than szexuális erőszak áldozata lett.

EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

Than többször is bekerül a pszichoterápiás klinika zárt osztályára, ahonnan helyhiány miatt idő előtt elbocsátják. Tartósabb kezelésre, megfigyelésre nincs kapacitása a rendszernek, bár az orvosa szerint erre lenne szüksége.

KOMMUNIKÁCIÓ

Than burmai nyelven, angolul és németül is beszél, bár az utóbbi két nyelvet mégsem használja. Tolmács segítségére szorul. A magyar nyelvtudás hiánya ellenére egy darabig jól boldogul. Többször vesz részt magyar órákon, de pár mondaton kívül nem beszél többet magyarul. A nyelvi integrációja megakad, és csak mások segítségével boldogul.

EGYÉNI ÉLETÚT

Than több évet tölt Szerbiában, mire sikerül Magyarországra belépnie. Tőle is tudjuk, hogy a szerbiai táborban a menekültek maguk között létrehoztak egy listát, ami érkezési sorrendben engedi továbblépni a feliratkozott embereket Magyarországra. A lista mögött egy illegális szervezet áll. Aki fizet, az előrébb juthat a listán. A várakozó kérelmezők körében az a tapasztalat, hogy a családok és a házasságok hamarabb tovább jutnak, ezért Than összeházasodott egy nála jelentősen fiatalabb férfival, hogy könnyebben megkapják a továbbjutáshoz szükséges engedélyeket. 2019-ban már elváltan érkezik vissza Franciaországból Magyarországra.

#4 Joye

Joye fiatal keresztény férfi, a nigériai többségi etnikai csoporthoz tartozik. Egy tehetős kereskedőcsalád tagja, de nincs velük kapcsolata. Nem beszél erről, de feltehetően valamilyen okból előlük kellett elmenekülnie.

JOGI HÁTTÉR

Bár a Nigériából érkező menedékkérők nagy részét elutasították a magyar hatóságok, Joye-t rögtön az első eljárása során elismerik menekültként. Négy év elteltével megpályázza a magyar állampolgárságot, és bár alig-alig tud magyarul, mégis sikerrel jár, hosszútávon rendeződik a jogi háttere.

MUNKA VILÁGA

Joye sikeres a jogi ügyek intézésében, a munkahelyi integrációban éveken át megakad. Otthonában egyetemet végzett, kiválóan beszél angolul, nemzetközi szférában van munkatapasztalata, még sem tud elhelyezkedni. Mindig ambíciózus volt a munkakeresésben, mégsem jár sikerrel. Így arra kényszerül, hogy alkalmi takarítói, éttermi kisegítő állásból próbáljon megélni, többször éheznek. Három év kitartó pályázás után, végül teljes állásban egy nemzetközi cégnél sikerül elhelyezkednie, és anyagi helyzete is rendeződik.

LAKHATÁS

Rendszerint valamelyik ismerőseivel lakik együtt, legtöbbször szívességi alapon fogadják be néhány hónapra. Mióta stabil munkája van, másodmagával bérel egy kétszobás lakást.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Joye ritkán nyílik meg a segítő munkásoknak, igyekszik inkább egy „külföldi expat” benyomását kelteni, és a menekült identitását(?) nem hangsúlyozni. Feltételezhető, hogy az elszigeteltség, a magyar nyelvtudás hiánya, a családból való kivetettség, az elhúzódozó anyagi bizonytalanság pszichésen is megviseli. Bár ezek csak feltételezések. A szociális munkása úgy látja, hogy humorral és kitartással a legnehezebb helyzeteket is magabiztosan kezeli, nem veszíti el a türelmét.

EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

A Covid első hullámában megfertőződik, akkor napokig bizonytalan, hogy mit kell tennie, hol, hogyan kell a karantént eltöltenie, és kihez fordulhatna segítségért, ha az állapota rosszabbra fordul. Ebben az időszakban is elsődlegesen azért aggódott, hogy egy esetleges elhúzódozó betegség miatt nehogy elveszítse éppen aktuális állását.

KOMMUNIKÁCIÓ

Magyarul alig-alig beszél, angolul viszont anyanyelvi szinten tud. A szociális kapcsolatai is e mentén alakulnak. Magyar ismerőse, barátja egyáltalán nincs, viszont az expat közösségekben otthonosan mozog.

EGYÉNI ÉLETÚT

A magyar állampolgárság megpályázásakor az is motiválja, hogy magyar útlevelemmel legálisan vállalhat munkát az EU-ban, így talán megoldódik az anyagi helyzete. Mióta Magyarországon meg tudja teremteni a stabil körülményeit, egyre inkább gondolkodik azon, hogy hosszú távon is itt éljen és még jobban integrálódjon.

#5 Miriam és családja

Miriamnak és családjának története messzire nyúlik vissza, régi események a mai napig sérülékeny kontextusokat idéznek elő újra és újra. A magyar hatóságok először (2008-ban) az apát ismerik el menekültként, majd pedig családtagok elismerésével Mariamot, és akkor még egyetlen gyermeküket is. Azonban hamarosan tovább utaznak, és Hollandiában adnak be ismét menekültkérelmet. Második gyermekük, egy kisfiú, már ott születik. Kérelmük nem jár sikerrel, a család visszatér Libanonba. Néhány évvel később újra elmenekülnek, és ismét visszatérnek Magyarországra.

JOGI HÁTTÉR

A második magyarországi menekültügyi eljárás során oltalmazott státuszt kapnak – mivel korábban önként tértek vissza Libanonba, a menekültkénti elismerést kizárják a hatóságok. Öt évvel később a státusz felülvizsgálatra kerül, és mivel Libanon egyes részeinek biztonsági megítélése megváltozik, az idegenrendészeti hatóság elrendeli a család hazatoloncolását. A döntés ellen felbuzerást nyújt be a család, de a bíróság lezárja az ügyet.

MUNKA VILÁGA

Miriam férje a hivatalos munkaerőpiacon nem tud elhelyezkedni. Később a saját kapcsolatrendszerén keresztül talál munkát egy szállítmányozó cégnél, de ez csak havi 2-3 alkalmat jelent. Az időközben háromgyerekesre növekedett család folyamatos anyagi létbizonytalanságban él.

LAKHATÁS

Először egy Családok Átmeneti Otthonába kerülnek, ahol egy szobában lakik az egész család, a közös helyiségeken pedig osztozniuk kell másokkal is. Az otthon kiléptető programja nem jár sikerrel, mire ki kell költözniük, addigra sem tudnak egy önálló albérletet fenntartani. Egy egyházi szervezet hajléktalanellátásába kerülnek be, ahol a megállapodás szerint egy hónapig maradhatnak. Végül ebben a pici egyszobás lakásban laknak több mint egy éven át.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Miriam pszichés állapota fokról-fokra romlik. Egy ideig motivált a nyelvtanulásban, munkavállalásban, de a sok nehézség, bizonytalanság egyre lejjebb nyomja, egy idő után teljesen elszigetelődik.

EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

Miriam férjének izületi problémái vannak, amit érdemben nem tudnak kezelni. Ez megnehezíti a munkakeresést, mert fizikai munkát (amihez nem lenne szüksége magyar nyelvtudásra) nem pályázhat meg.

KOMMUNIKÁCIÓ

Miriam férje sem tanul meg magyarul, jellemzően nagyobbik lányuk tolmácsol nekik. Miriam elkezd magyarul tanulni, viszont egy újabb gyermek születése után ez ismét abbamarad.

EGYÉNI ÉLETÚT

A család szociálisan kiszolgáltatott. Mivel elmentek Hollandiába, majd onnan hazatértek, elestek attól, hogy Magyarországra visszatérve pénzületi integrációs támogatást kaphassanak. Hosszú évek alatt sem tudtak előrébb haladni a beilleszkedéssel. Miközben a család nő, a primer szükségleteiket nem tudják rendezni, állandó mélyszegénységben léteznek. Több év után is a segítő szervezetek támogatására szorulnak lakhatás, munka és nyelvtanulás területén. A Covid-19 járvány járvány első hullámának végén, ismét elhagyják Magyarországot, és egy másik EU tagállamban próbálnak menedéket kérni.

#6 Jalil

Jalil 23 éves, Afganisztánból érkezik Magyarországra egyetemi ösztöndíjasként egy mesterképzésre. A tanulás az egyetlen legális „menekülési lehetőség” számára. Tehetős családból származik, jók a politikai és társadalmi kapcsolatai, de ha kiderülne szexuális irányultsága, az élete veszélyben lenne.

JOGI HÁTTÉR

Jalil elveszíti ösztöndíját, ami miatt a tartózkodási engedélyét sem tudja meghosszabbítani. Menedéket a Covid-19 alatt történő törvényi változások miatt nem tud Magyarországon kérni, ezért arra kényszerül, hogy egy másik EU-s országban nyújtson be kérelmet.

MUNKA VILÁGA

Jalilnak egyetemi tanulmányai mellett egy gyakornoki állása is van. Ennek akkor lesz vége, amikor visszavonják az ösztöndíját. Később a vízum meghosszabbítása miatt próbál teljes munkaidős állást találni, viszont csak a párja közbenjárásával talál diákmunkát egy bevásárlóközpontban, árufeltöltőként. Ezt az állást a Covid-19 miatt rövid időn belül elveszíti.

LAKHATÁS

Eleinte kollégiumban él, viszont ezt el kell hagynia az ösztöndíja felfüggesztése miatt. Később párjával és annak testvérével és unokahúgával lakik egy albérletben.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Jalilt nagyon megviseli, hogy el kell hagynia Magyarországot és párját, akivel itt ismerkedett meg.

KOMMUNIKÁCIÓ

Jalil kiválóan beszél angolul és a magyar nyelvtanulással is jól halad, már tárgyalási szinten beszél, amikor itt kell hagynia az országot.

EGYÉNI ÉLETÚT

Először Magyarországon kezdi el felfedezni szexuális identitását. Már otthon is tudta, hogy a saját neméhez vonzódik, de ennek soha nem adhatott teret, mert azzal nemcsak magát, hanem a családját is veszélybe sodorta volna. Budapesten sikerül kapcsolatban maradni saját kulturális gyökereivel is és párhuzamosan titokban egy stabil párkapcsolatot is kialakít. Jalil partnere az egyetlen ember, akihez teljes nyitottsággal fordulhat a nemi identitása és a kialakult krízise kapcsán. Mindez nagyon nehéz kontextust teremt, mert Jalil számára nem vállalható fel a meleg identitás saját kulturális köréhez tartozó emberek között.

MAGYARORSZÁG UTÁN

Jalil egy másik EU-s tagállamban nyújthat csak be menekültügyi kérelmet. Nem kell visszatérnie Magyarországra, önállóan lakás bérel, teljes állásban dolgozik, és azt tervezi, hogy a tanulmányait is folytatja. Azok a sérülékenységi kontextusok, amelyekben az utolsó magyarországi hónapjait élte, megszűntek.

#7 Férran és családja

Férran a családjával 2014-ben menekült el Kubából, de útközben elszakadnak egymástól. Az apával marad Mirana, a nagyobbik lánytestvér. Az anya és Jennifer, a kisebbik lány Hondurasban reked.

JOGI HÁTTÉR

Férran és Mirana 2017-ben kapnak oltalmazott státuszt, de fellebbezést nyújtanak be a döntés ellen, így végül menekültként ismerik el őket. Férran Magyarországra érkezése után az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának segítségével kezdi keresni a feleségét és kisebbik lányát, Jenifert akiről majdnem egy éven keresztül nem tudnak semmit. Végül 2018-ban érkezik meg a család másik fele Magyarországra.

MUNKA VILÁGA

Férran Budapesten sok helyen próbál munkába állni, de sehol sem sikerül hosszú távon megmaradnia. Egy évig dolgozik egy szállítmányozási cég raktárában segédmunkásként, de a nagyon alacsony fizetés és a megterhelő munka miatt kilép. Később ismerősöktől kér kölcsön, amiből megvásárol egy kis fodrászüzletet, de nincs engedélye működtetni, így sajnos csődbe megy. Végül egy használt elektronikai eszközök leselejtezésével foglalkozó cégnél kap legális munkát, ahol nagyon meg vannak elégedve vele. Félállásban a felesége is el tud helyezkedni mosodai kisegítőként.

LAKHATÁS

Először, amikor oltalmazott státuszt kapnak, három hónapon belül el kellett hagyniuk addigi szálláshelyüket, a menekülttábort. Nagy nehézségek árán sikerül albérletet találni, ahol körülbelül egy évet laknak. Mikor megérkezik a család többi tagja, Budapesten egy családok számára fenntartott átmeneti otthonba költöznek több mint egy évre. Később egy másik lakhatási programba kerül át a család, egy kis lakást bérelnek nekik, amihez önerőt nem kell hozzatenniük. A program végére újra akuttá válik a probléma, hogy hová fognak költözni. Önerőből továbbra sem képesek a lakhatásukat finanszírozni. Végül, szívességi alapon egy magyar barátjuk segít nekik lakást találni.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Az elszakadás és az elhúzódó családdegyesítés kimerítő számukra. Miranának nagyon hiányzott az édesanyja, rengeteget sírt, éjszakánként felriadt. Férran évek óta pszichiáterhez jár, gyógyszeres kezelésre van szüksége.

EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

Férran feleségének nőgyógyászati problémáira nehéz megfelelő szakorvost találni a nyelvtudás és a közvetítő hiánya miatt. Akár női tolmáccsal is nehézkes lenne nőgyógyászhoz járnia, mert ez a helyzet régi, rossz emlékeket ébreszt benne.

KOMMUNIKÁCIÓ

Férran és felesége egy pár mondat kivételével nem beszélnek magyarul. A gyerekek hamar tolmács szerepbe kerültek, főleg Mirana, az idősebb lány. Ezáltal olyan helyzetekben is tolmácsol, amelyek nincsenek jó hatással a személyiségére.

#8 Jahida és családja

Jahida afgán származású iráni nő, férjével és hét éves kislányukkal menekültek el Iránból. 2019-ben érkeznek Magyarországra, először hónapokon keresztül a magyar-szerb határon kialakított tranzitzóna fogságában várakoznak.

JOGI HÁTTÉR

A család 2019-ben ad be menedékkérelmet Röszkén. A menekültügyi meghallgatás során nem számolnak be olyan okról, amely alapján jogosultak a védelemre. Ügyvédjük a férj pszichés állapotára hivatkozva oltalmazott státuszért fellebbez. Azonban egy segítő szakember mulasztása miatt hibás dokumentumokat mutat be a tárgyaláson, így a bíróság megszünteti az eljárást. A család végül nem kap nemzetközi védelmet Magyarországon.

MUNKA VILÁGA

Miután a tranzitzónából egy nyitott befogadóállomásra kerülnek, Jahida egyetlen munkalehetősége, hogy az intézményben „belső foglalkoztatottként”, azaz takarítóként dolgozik. A férje súlyos egészségügyi és pszichés állapota miatt nem tud dolgozni.

LAKHATÁS

Először a tranzitzóna egyik konténerében laknak, amit ők is fogságként élnek meg. A menekültügyi eljárás második felében egy befogadóállomásra költöztetik őket, majd néhány hónap múlva egy másik táborba. Mindkét esetben szűkös, rossz, kiszolgáltatott körülmények között élnek.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Jahida férjét Afganisztánban bombatámadás éri, amelynek következményeként poszttraumás stressz szindrómában szenved, és képtelen az önfenntartásra. Fájdalmai mellett gyógyszer függősége van. Kislányukra is nagyon rossz hatással van édesapja állapota. Egyedüli gyerekként van a táborban, ahol más gyerekek hiányával, és a hosszú, monoton várakozással és unalommal is meg kell küzdenie. Vele egy gyerekpszichológus foglalkozik heti egy alkalommal.

EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

Jahida férjének folyamatos fájdalmai és étkezési gondjai vannak. Fogászati beavatkozásra is szüksége lenne, de ez gyógyszerfüggősége miatt nem valósul meg.

KOMMUNIKÁCIÓ

A család és a szociális munkás közötti kommunikációt tolmács segíti. Az egyéni foglalkozások során a pszichológus a kislánnyal tolmács nélkül dolgozik. A közös nyelv hiánya akadályokat okoz ezért csak olyan tevékenységekre, játékokra kerül sor, amelyekhez nem szükséges a verbális kommunikáció. Ez tovább fokozza a család elszigeteltségét.

ISKOLÁZATÁS

A család szociális munkásának három hónap aktív keresés, ügyintézés árán sem sikerült beiratnia a kislányt iskolába. A legközelebbi oktatási intézmények visszautasítják jelentkezését létszámkorlátozásra hivatkozva. A körzetes iskolába a bejárást a család nem tudja önerőből megoldani, ezért azzal kell szembenéznük, hogy amíg táborban laknak Magyarországon a gyermekük nem tanulhat magyar gyerekek közt.

EGYÉNI ÉLETÚT

Ebben a reménytelen jogi és szociális helyzetben a már amúgy is megtört család még jobban kimerül. Miután bebizonyosodott számukra, hogy Magyarországon nem fognak megváltozni a körülményeik, tovább utaznak Nyugat Európa felé.

#9 Dua

Dua a 2015-ös menekülthullám előtt néhány hónappal érkezik Magyarországra, de tovább is utazik Olaszországba, ahol szintén menedékkérelmet nyújt be. Mivel Magyarországon ujjlenyomatot vesznek tőle, ezért Olaszországból visszatoloncolják, hogy itt folytassák le a menekültügyi eljárását.

JOGI HÁTTÉR

Menekültügyi kérelme nehézkes, mert Dua Koszovóból érkezik, ami nem számít veszélyes országnak. Továbbá magyarországi kérelmében házaspárként tüntetik fel magukat egy férfival azért, hogy egy helyen maradhassanak. A későbbiekben ez sok gondot okoz, mert Dua szavahihetősége meginog a hatóságok szemében. Több mint két és fél évig vár menedékkérőként különböző táborokban, mert a hatóságok rendre elutasítják a kérelmét.

MUNKA VILÁGA

Duának sikerül egy gyárban betanított munkásként elhelyezkednie. Munkáját becsületesen és szorgalmasan végzi. A terhessége alatt is tovább dolgozik, viszont az utolsó hónapban be kell fejeznie a munkát, ami miatt kiszolgáltatott lesz, és mások segítségére szorul.

LAKHATÁS

Dua először a Cserkepusztai Szállásra kerül, majd a Viharosi Befogadó Állomás lesz a kijelölt tartózkodási helye. Itt egy kétszobás lakrész egyik szobájában helyezik el. Itt kevés időt tölt, mert befogadja egy magyar család az otthonába. Később, Budapesten egy belvárosi kétszobás lakáson osztozik, ahol egy évig biztosítja számára a lakhatást egy segítő szervezet. Mikor ez a támogatás lejár, egy átmeneti otthonba kerül. Sosem tud önfenntartóvá válni.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Duát a Magyarországra való visszaküldés nagyon megviseli. A tábori körülmények is negatívan hatnak rá, mély depresszióval küzd, ami miatt nem lehet bevonni közösségi programokba. Hivatali ügyintéзések során leblokkol, elnémul és megretten, ezért a szociális munkások segítségére szorul. A jogi státusza körül lévő bizonytalanság, elutasítások felőrlik.

EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

Dua Magyarországon hozza világra gyermekét. A kórházban, a szülés alatt és után egy önkéntes és egy szociális munkás van vele.

KOMMUNIKÁCIÓ

Dua angolul kommunikál a segítőkkal. A táborból való kiköltözés után biztosítva van számára a magyar nyelvtanulási lehetőség, viszont nem tervez hosszú távon Magyarországon maradni, így abban sem motivált, hogy nyelvet tanuljon.

EGYÉNI ÉLETÚT

Dua életének számai rendkívül bonyolultak, még a segítő szakemberek számára is sokszor nehéz követni ezeket. Koszovóban is maradtak gyerekei, akiket családtagokkal szeretne Magyarországra hozni. Nehéz és bonyolult ügy, sok adminisztratív nehézséggel, amihez Duának nagyon erős segítő támogatásra van szüksége. Az otthon hagyott gyerekek nem beszélnek az albánok kívül más nyelvet, és nagyon szegény körülmények között élnek egy baráti családdal. Kérdéses, hogy Dua hogyan tudná őket eltartani Magyarországon.

#10 Hamuda

Hamuda egy hegyi kisvárosban élt, és már kamaszként saját boltot szeretett volna, de ezt a város vezető törzsének tagjai nem nézték jó szemmel. Mivel Hamuda nem hallgatott rájuk, elrabolták és megverték, néhány nap elteltével tudott csak váltságdíj ellenében kiszabadulni. Amint valamelyest felgyógyult sérüléseiből, elmenekül Jemenből.

JOGI HÁTTÉR

Hamuda 2015-ben érkezik Magyarországra, ekkor még nem tölti be a tizen-nyolcat, de erről nincsenek papírjai. A magyar hatóságok nem fogadják el, hogy kiskorú. Felnőttként kezelik, a felnőttek befogadó állomására kerül. Először oltalmazottként ismerik el, de ez ellen egy ügyvéd segítségével fellebbez. A menekültügyi hatóság még a bírósági tárgyalás előtt beismeri, hogy hibázott, és menekültként ismeri el Hamudát.

MUNKA VILÁGA

Mivel Hamuda lakhatása szokatlan módon megoldódik, nincs rákényszerülve, hogy azonnal munkába álljon, így volt rá ideje és lehetősége, hogy tanuljon, elsősorban a magyar nyelvet. A nyolcadik osztály elvégzése után nappali tagozaton folytatja a tanulmányait, amikor ideje engedi, pizzafutárként dolgozik. Később az érettségi megszerzését elhalasztja, és szakmát tanul. Autószerelő lesz, hamar elhelyezkedik egy jó hírű Mercedes márkaszervizben.

LAKHATÁS

Ahogy közeledik a táborból való kiköltözésének napja, egyre kevésbé tudja, hol fog lakni. Ekkoriban nincsenek működő lakhatási programok, de egy önkéntes közvetítésével egy idős magyar pár befogadja őt a vendégszobájukba néhány hónapra. Végül két évig lakik itt, lakbért nem kell fizetnie, az idős emberek sok dologban támogatják, segítik Hamudát. Egy ideig kollégiumban is lakik, majd magyar barátaival bérel közösen egy lakást.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Sokáig voltak emlékbetörései az elrablásának képeivel, néha úgy érezte, hogy követik az utcán, de nem kér pszichológus segítséget.

EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

Hamuda jó egészségügyi állapotban van, bár a verésből származó mély sebeit még sokáig kezelnie kellett, ebben egy iskolaorvos segített neki.

KOMMUNIKÁCIÓ

Hamuda még menedékkérőként harcolja ki magának, hogy a befogadó állomásról hetente négyszer járhasson be egy budapesti iskola nyelvi előkészítő tanfolyamára. Két évvel később egy magyar nyelvű gimnázium osztályának az egyik legjobb tanulója. Arabul anyanyelven beszél, angolul is kiválóan kommunikál.

EGYÉNI ÉLETÚT

Hamuda mindig keresi a lehetőségeket. Leginkább arra vágyik, hogy tanulhasson, és ezért mindent megteszt. Sem a lakhatásában, sem a munkavállalásában nem kell kényszerhelyzetekkel megküzdenie, a fókusz a tanuláson maradt.

#11 Baha

31 éves, amikor menekülnie kell. A többségi társadalmi normákkal ellentétes világnézetét nyíltan képviseli, és a szigorú tiltás ellenére hindu gyökereit elhagyva megkeresztelkedik. Családja ezt nem fogadja el, Baha a megtorlástól tartva elmenekül, 2015 óta él Magyarországon.

JOGI HÁTTÉR

Menekültügyi eljárása komplikációk nélkül fél év alatt lezajlik, és a magyar hatóságok menekültként ismerik el. Tart tőle, hogy családja itt is rátalálhat, ezért szeretne nevet változtatni. Itt folyamatos jogi akadályokba ütközik, hosszú évekig tart a csalódásokkal teli ügyintézés.

MUNKA VILÁGA

Baha nagyon sokáig nem dolgozott, a szociális munkásoktól nem kért segítséget a munkakeresésben. Később egy barátnője segítségével egy hotelben szobalány pozícióra veszik fel. Itt rövid ideig marad csak, mert fizikailag túlságosan megterhelő számára a munka, illetve úgy érzi, hogy a munkahelyi közeg sem befogadó.

LAKHATÁS

Baha lakásbérletét vőlegénye támogatja anyagilag.

PSZICHÉS ÁLLAPOT

Baha a menekülési története miatt szorong, és nem érzi magát biztonságban. Nehezen bízik meg új emberekben, ezért elutasítja a lehetőséget, hogy pszichológushoz járjon. Többször beszél róla, hogy depressziós, hogy nem érzi jól magát, és hogy nem tud senkivel őszintén beszélgetni.

KOMMUNIKÁCIÓ

Baha szeretne magyarul tanulni, és részt is vett nyelvtanfolyamokon. Azonban egy idő után a pszichés állapota miatt abbamarad a tanulás. A magyar nyelv hiánya nem okoz neki nehézséget, mivel kiválóan beszél angolul, és a mindennapok során is tud ezzel boldogulni.

EGYÉNI ÉLETÚT

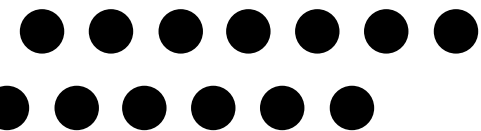
Baha vőlegénye egy kanadai állampolgárságú indiai transznemű férfi, aki nőként született, de hivatalosan, jogilag már férfiként él. Kanadában nevet is változtatott viszont, a születési anyakönyvi kivonatán még női névvel szerepel. Magyarországon szerettek volna házasságot kötni, de ez többszöri próbálkozás után sem sikerül. Végül Hollandiában kötnek házasságot.

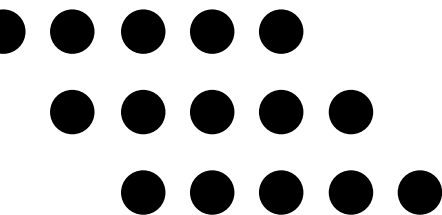
A Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület több, mint két évtizede foglalkozik a Magyarországra bevándorló, illetve innen elvándorló hazai és külföldi állampolgárok társadalmi integrációjának elősegítésével szociális, oktatási és kulturális programjain keresztül.

A RAISD projekt kutatási és fejlesztési tevékenységei hozzájárultak ahhoz, hogy többet tudjunk meg a menekültek sérülékenységi kontextusairól általában, illetve konkrétan a magyarországi helyzettel kapcsolatban.

Munkánk során menekültek és más külföldiek ezreit támogattuk és támogatjuk abban, hogy hazánkban új otthonra találjanak, vagy hazájukba visszatérjenek. Egyéni és csoportos tanácsadással, nyelvi képzéssel, közösségi programokkal segítünk az ide érkező migránsoknak, hogy megismerjék és elfogadják a magyar kultúrát és szokásokat, állást és lakást találjanak, és eligazodjanak a hivatali útvesztőkben. A RAISD projekt eredményei hozzásegítettek minket ahhoz, hogy munkánkat differenciáltabban, a speciális sérülékenységekre érzékenyebben, szakmai önreflexió birtokában végezzük.

Fontosnak tartjuk, hogy a legsérülékenyebb menekültek speciális szükségleteinek ellátásához szükséges szaktudást megosszuk mindazon partnereinkkel, akik segítő tevékenységet végeznek. Reméljük, hogy kiadványunk hozzájárul ezen célkitűzések megvalósulásához.

This project has recieved funding
from the European Union's Horizon
2020 reserch and innovation programme
under grant agreement No 822688.